

Звіт про результати діяльності
Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим
за березень 2019 року.

I. Розділ

З метою реалізації поставлених Президентом України завдань щодо забезпечення основних напрямів гуманітарної, соціальної та економічної політики України відносно населення тимчасово окупованої території (далі – ТОТ) України в Криму, а також внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) діяльність Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим (далі – Представництво) у березні 2019 року реалізовувалася в межах чинного законодавства за наступними напрямками:

1. Взаємодія Представництва з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями

Представництвом здійснюється взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями та органами самоврядування кримськотатарського народу з питань власної компетенції, зокрема визначених Законом України від 2 березня 2000 р. №1524-III «Про Представництво Президента України в АРК» та Указом Президента України від 20 січня 2016 р. № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в АРК» (зі змінами).

Протягом звітнього періоду Представництвом підготовлено та проведено 4 заходи:

- 05 березня у Представництві відбулася передача обладнання за безоплатною технічною допомогою Ради Європи в рамках проекту «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» щодо посилення спроможності переміщених закладів та установ впливати на покращення системи захисту прав людини згідно із стандартами Ради Європи.

- 06 березня Перший заступник Постійного Представника Президента України в АР Крим Ізет Гданов (далі Перший заступник) провів робочу зустріч з делегацією Канадської Місії Спостереження за Виборами «КАНАДЕМ» з питань підготовки до виборів Президента України 31 березня 2019 року, зокрема створення умов для реалізації виборчого права громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України в АР Крим.

- 15 березня, у Києві, Перший заступник провів робочу зустріч з Надзвичайним і Повноважним Посолом Королівства Швеції в Україні Мартіном Хагстрьом, під час якої Ізет Гданов розповів керівнику іноземної дипломатичної місії про напрямки діяльності Представництва з реалізації конституційних прав громадян України, які проживають в тимчасово окупованому Криму та переміщених з півострова осіб; увагу було приділено ознакам і фактам порушення іноземцями законодавства України при відвідуванні ТОТ АР Крим та недотримання іноземними юридичними особами міжнародного санкційного режиму стосовно півострову.

У березні продовжувалася робота Представництва щодо протидії незаконній господарській діяльності у сервісній зоні КПВВ «Каланчак» на адміністративній межі з тимчасово окупованою територією України в АР Крим під головуванням Першого заступника Ізета Гданова проведено чергові міжвідомчі наради з представниками Азово-Чорноморського регіонального управління

Державної прикордонної служби України, Херсонської обласної державної адміністрації, Головного управління Національної поліції в АР Крим та м. Севастополі, Головного управління Служби безпеки України в АР Крим, управління Служби безпеки України в Херсонській області, Головного управління Національної поліції в Херсонській області та Управління Північно-Кримського каналу. Представництвом було представлено свої напрацювання, заслухано позиції зацікавлених сторін та узгоджено подальші кроки взаємодії та співпраці з порушеного питання.

У рамках взаємодії Перший заступник та співробітники Представництва брали участь у 8 публічних заходах з кримської тематики:

- 01 березня в Києві відбувся публічний діалог «Українська громада в окупованому Криму: потенціал самозбереження, дискримінація з боку окупантів і підтримчі дії Української держави» і презентація експертно-аналітичної доповіді Андрія Іванця «Громада етнічних українців Криму в умовах російської окупації: асиміляційний виклик політики держави-агресора». Організатори заходу Міністерство інформаційної політики України, Науково-дослідний інститут українознавства МОН України, Державне підприємство «Держзовнішінформ», Союз вимушених переселенців, Кримський центр ділового та культурного співробітництва "Український дім", Таврійська гуманітарна платформа. Від Представництва участь у заході взяв керівник служби міжнародних зв'язків Євген Самуха.

- 06 березня Перший заступник Ізет Гданов взяв участь у круглому столі «Херсонщина та деокупація Криму: перспективи-2019», на якому розповів про роботу Представництва з розробки Стратегії деокупації та реінтеграції ТОТ АР Крим, сприяння захисту прав ВПО та громадян України, які проживають на ТОТ України в АР Крим, зокрема і у забезпеченні реалізації виборчого права, облаштування КПВВ на адмінмежі, тощо.

- 11 березня Перший заступник Ізет Гданов взяв участь у першому Міжнародному форумі «Херсонщина багатонаціональна», мета якого консолідація національно-культурних громад задля розвитку області, обговорення актуальних питань сьогодення та визначення шляхів їх вирішення. Під час форуму обговорювалося створення Кримськотатарської національної автономії у складі України як один із шляхів до деокупації Криму. Серед учасників заходу: уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу, голова підкомітету з питань етнополітики та національних меншин України, жертв політичних репресій Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин Мустафа Джемілев, Почесний консул Словацької Республіки у м. Одеса Михайло Музалев, Почесний консул Республіки Польщі у м. Одеса Себастьян Загданський, представники обласної влади та національно-культурних громад Херсонщини.

- 19 березня у Таврійському національному університеті відбулась міжнародна конференція «Путінські війни у Східній Європі: пост-кримська реальність», присвячена 5-й річниці окупації Криму. Організатори: ТНУ, Фонд Конрада Аденауера в Україні та Центр глобалістики «Стратегія XXI». Серед учасників - голова комітету закордонних справ Верховної Ради України Гана Гопко, вітчизняні та іноземні експерти, співробітники Представництва. Обговорено питання: гібридні загрози пост-кримської політики РФ, силовий аспект російської

політики в Азово-Чорноморському регіоні, регіональні особливості гібридної агресії РФ, її гуманітарні інструменти та наслідки.

- 20 березня у приміщенні медіа-центру «ІРС-Херсон» відбулася презентація аналітичного журналістського дослідження Євгенії Вірлич «Де знаходиться Крим у програмах кандидатів в Президенти України?». Під час заходу розглядалися питання: Якими були обіцянки кандидатів щодо Криму п'ять років тому і якими вони є зараз? Чи присутній у 2019 році Крим у програмах кандидатів, включаючи тих, хто має високий рейтинг? Якою є офіційна риторика – у передвиборчих програмах – та неофіційна публічна риторика: у ток-шоу, в інтерв'ю журналістам, під час зустрічей з виборцями? Як змінилась риторика кандидатів, які претендували на головний пост у державі 5 років тому і зараз? У презентації взяла участь Алла Ракша, головний консультант аналітично-інформаційної служби Представництва.

- 21 березня Медіа-Центрі Херсон відбувся брифінг на тему: «Крим-Україна. Підтримка громадян», на якому обговорювалися питання переміщення громадян, масових переслідувань та арештів у Криму, перебудови соціального та правового життя для людей, які залишилися жити в окупації та ВПО, облаштування КПВВ на адмінмежі з ТОТ АР Крим, тощо. У заході взяли участь Тетяна Покидько - керівник апарату Представництва, та Анатолій Чехун - керівник служби правового аналізу.

- 25 березня Перший заступник Ізет Гданов взяв участь в урочистостях з нагоди 27-ї річниці створення Служби безпеки України, що проходили в місті Херсоні. Під час заходу Перший заступник привітав з професійним святом співробітників Служби безпеки України в АР Крим та зазначив, що Головне управління Служби безпеки України в АР Крим має особливу відповідальність за деокупацію Криму.

- 28 березня головні консультанти служб Представництва взяли участь у заході «Дорога в Крим: мости культур», що проводився Херсонською централізованою бібліотечною системою в рамках Днів краєзнавства у 2019 році на тему: «Історія і культура кримськотатарського народу».

2. Інформаційно-комунікаційна діяльність Представництва

2.1. Щоденний моніторинг та аналіз соціально-економічних і політичних процесів, які відбуваються на ТОТ АР Крим, діяльності органів державної влади України з питань деокупації та реінтеграції Криму, міжнародної ситуації навколо тимчасово окупованого півострову.

Представництвом постійно проводиться моніторинг та аналіз соціально-економічних і політичних процесів, які відбуваються на ТОТ АР Крим, діяльності органів державної влади України з питань деокупації та реінтеграції Криму, міжнародної ситуації навколо тимчасово окупованого півострову. Основою такого моніторингу є веб-сайти державних органів влади в Україні, загальнодержавні та регіональні ЗМІ України, а також ЗМІ, які діють на окупованій території та в РФ (в електронному вигляді), інші веб-сайти.

За результатами проведеної роботи, з електронних інформаційних ресурсів у березні 2019 року опрацьовано та відібрано **273** матеріали з кримської тематики, що увійшли до 20 інформаційних щоденних оглядів до Адміністрації Президента України та стали основою для підготовки аналітично-інформаційних матеріалів, листів з реагуванням на відповідну ситуацію, виступів та коментарів у ЗМІ.

2.2. Інформування громадськості про здійснення Президентом України та Представництвом повноважень з питань ТОТ АР Крим

Пріоритетні напрями державної політики у сфері деокупації та реінтеграції Кримського півострову, питання забезпечення додержання конституційних прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території та які переселилися з неї, висвітлюються Представництвом на офіційному сайті Представництва та соціальних мережах: Фейсбук та Твіттер.

Так, у березні 2019 року на офіційному сайті Представництва (<http://www.pru.gov.ua/>) розміщено 17 публікацій, загальна кількість переглядів яких склала майже 30 тис. Кількість публікацій залишилася на рівні попереднього місяця, при цьому кількість їх переглядів збільшилася на 38%, що свідчить про підвищення якості підготовки матеріалів та збільшення зацікавленості інтернет-користувачів у перегляді сайту Представництва.

Резонансу серед відвідувачів сайту набули статті щодо:

- зустрічі Першого заступника Ізета Гданова з делегацією Канадської Місії Спостереження за Виборами «КАНАДЕМ» з питань підготовки до виборів Президента України 31 березня 2019 року, зокрема створення умов для реалізації виборчого права громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України в АР Крим;

- передача обладнання за безоплатною технічною допомогою Ради Європи в рамках проекту «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень» щодо посилення спроможності переміщених закладів та установ впливати на покращення системи захисту прав людини згідно із стандартами Ради Європи;

- міжвідомчої наради щодо протидії незаконній господарській діяльності у сервісній зоні КПВВ «Каланчак» на адміністративній межі з тимчасово окупованою територією України в АР Крим під головуванням Першого заступника Ізета Гданова;

- про участь у презентації аналітичного звіту «Інформаційний простір Херсонської області: стан, проблеми та шляхи покращення», в якому експертами Української фундації безпекових студій аналізувалася ситуація в районах, що межують з тимчасово окупованим Кримським півостровом - Скадовському, Каланчацькому, Генічеському, Новотроїцькому, Чаплинському, та які є найбільш вразливими до впливу російської пропаганди та фейкових новин.

Загальна відвідуваність сайту Представництва має постійний позитивний приріст та станом на 01.04.2019 склала 711 тисяч переглядів.

У соцмережі «Фейсбук» на сторінці Представництва (<https://www.facebook.com/pru.gov.ua/>) у березні 2019 року розміщено 22 публікації разом із відомостями про діяльність Президента України з питань Криму (3 новини) та про інші події, пов'язані із Кримом (19 матеріалів), що на 8% менше, ніж у лютому 2019 року.

Загальний охоплення публікацій за березень становить 4 тис. переглядів, з **них найбільше зацікавленості викликали матеріали щодо:**

- масових обшуків на ТОТ АР Крим 27 березня 2019 року, під час яких було затримано 24 кримських татар (1,1 тис. осіб);

- інтерв'ю Президента Петра Порошенка телеканалу «Україна» щодо повернення Криму Україні (860 осіб);

- про рішення апеляційного суду міста Одеси, яким санкційне судно "Механік Погодін" залишено заблокованим (843 особи);

- *затримання російськими силовиками у тимчасово окупованому Криму в Сімферополі архієпископа Сімферопольського і Кримського Православної церкви України Климента (620 осіб);*

- *заяви Петра Порошенка про те, що звільнення Криму має бути першим пріоритетом української влади (542 особи).*

На сторінку Представництва підписано 1182 особи, у т.ч. у березні - 14 осіб, вподобали – 992 особи. Статистичні дані свідчать про збільшення інтересу до питань, що стосуються ГОТ АР Крим серед користувачів Фейсбук.

У **соціальній мережі Твіттер** (https://twitter.com/ppu_gov_ua) Представництвом у березні розміщено 16 твіттів (на рівні лютого), що мають 5,5 тис. переглядів.

Варто зауважити, що, кількість переглядів за березень підвищилася майже на 50% у порівнянні з попереднім місяцем, що свідчить про актуальність та якість підготовлених матеріалів. Статистичні дані свідчать про необхідність продовження «просування» сторінки Представництва, зокрема шляхом збільшення актуальних та цікавих для аудиторії твіттів.

➤ Зацікавили користувачів соцмережі твіти Представництва щодо:

- *запровадження 20 березня Президентом України та РНБО нових санкцій щодо 294 юридичних та 848 фізичних осіб РФ (1611 переглядів);*

- *протидії незаконній господарській діяльності у сервісній зоні КПВВ «Каланчак» на адміністративній межі з тимчасово окупованою територією України в АР Крим (176);*

- *зустрічі Першого заступника Ізета Гданова з делегацією Канадської Місії Спостереження за Виборами «КАНАДЕМ» з питань підготовки до виборів Президента України 31 березня 2019 року, зокрема створення умов для реалізації виборчого права громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України в АР Крим (139);*

- *участі Ізета Гданова у першому Міжнаціональному форумі «Херсонщина багатонаціональна», під час якого обговорювалося створення Кримськотатарської національної автономії у складі України як один із шляхів до деокупації Криму (143).*

У рамках висвітлення діяльності Представництва Першим заступником у звітному періоді надавалися коментарі

➤ інтернет-виданням:

- «Обозреватель» щодо масових обшуків й арештів кримських татар напередодні виборів Президента України з метою залякування місцевих жителів, які намагаються взяти участь у голосуванні за майбутнього президента. Ізет Гданов зазначив, що росіяни роблять усе для того, щоб жителі півострова боялись звідти виїжджати;

- радіо «Крим.Реалії» про участь в голосуванні жителів Криму і переселенців, скільки кримчан на виборчих дільницях очікують на материку, хто з кандидатів в президенти України ігнорує кримське питання в своїй виборчій програмі.

➤ телеканалам:

- «АТР»

- про санкційну політику як механізм тиску на Росію та ті напрацювання з протидії російській агресії, які є в Представництві;

- про те, як громадяни України з тимчасово окупованого Криму можуть взяти участь у виборах;

- щодо постійної діяльності ФСБ Росії по залученню іноземних «делегацій» і міжнародних «спостерігачів» в окупований Крим, щоб продемонструвати «відсутність міжнародної ізоляції».

- суспільне мовлення: в Херсоні - «Скіфія»:

- щодо реалізації мешканцями тимчасово окупованого Криму та ВПО права на участь у виборах Президента України 31.03.2019, зокрема зміни місця голосування;

- про розробку проекту стратегії деокупації Криму спільно з Національним інститутом стратегічних досліджень.

Матеріали Представництва, розміщені на офіційному сайті, у соціальних мережах «Фейсбук» та Твіттер, коментарі та заяви керівників та співробітників Представництва на офіційних заходах активно використовувалися засобами масової інформації (сайти телеканалу «АТР», «Крим.Реаліі», Укрінформ, херсонське видання «ПіК», медіа-центр ІРС-Херсон та інші).

Водночас у матеріалах російських ЗМІ та підконтрольних ЗМІ державі-агресору на ТОТ, заявах колаборантів та посадових осіб Російської Федерації триває постійна неконструктивна критика та спроби викривлення діяльності Представництва. Особливу увагу окупаційної преси у звітному періоді привертала діяльність Представництва щодо голосування мешканців ТОТ АР Крим на виборах Президента України, введення нових санкцій та розширення санкційних, протидії незаконній господарській діяльності у сервісній зоні КПВВ «Каланчак», тощо.

✓ *Скарг представників ЗМІ на неналежний розгляд Представництвом запитів (відсутність відповіді, неповнота, несвоєчасність надання інформації) протягом вказаного періоду не надходило.*

3. Міжнародна ситуація щодо Криму та міжнародні зв'язки Представництва

У березні 2019 року питання Криму продовжувало залишатися предметом уваги представників міжнародних організацій та іноземних держав, було ключовою складовою міжнародних відносин та зв'язків України та важливим аспектом зовнішньої діяльності держави-агресора та структур його окупаційної влади на півострові.

3.1 Рішення та заяви міжнародних установ та іноземних посадових осіб

➤ ***Подальший розвиток міжнародної підтримки України в протидії російській агресії – санкційна політика.***

Президент США Дональд Трамп продовжив на рік термін дії низки санкцій, введених раніше щодо Росії у зв'язку анексією Криму. Йдеться про продовження терміну дії обмежувальних заходів щодо РФ (обмежувальні заходи від 20 вересня 2018 року, а також від 6 березня, 16 березня, 20 березня, 19 грудня 2014 по Криму).

Посли ЄС узгодили запровадження санкцій проти восьми росіян, яких підозрюють у захопленні українських військових біля Керченської протоки, а санкції проти 163 осіб і 44 підприємств подовжать ще на півроку.

Уряд Канади оголосив, що включає 114 фізичних і 15 юридичних осіб до санкційного списку, в якому фігурують особи, наближені до російського президента Володимира Путіна. Міністр закордонних справ Канади Христя Фріланд заявила, що цей крок ухвалений урядом у відповідь на російську агресію і захоплення

українських кораблів і моряків у листопаді 2018 року. Канада синхронізувала це рішення з ЄС та США, але її санкційний перелік – значно ширший за аналогічні списки, оприлюднені 15 березня Європейським союзом та США. До санкційного переліку потрапили російські чиновники та бізнесмени, зокрема, Ігор Сечин, Аркадій Ротенберг, директор «Росгвардії» Віктор Золотов, а також стратегічні підприємства Росії, серед яких авіавиробники «Сухой», «Туполєв», «Об'єднана авіабудівна корпорація». Санкції передбачають замороження активів і заборону для громадян Канади на будь-яку діяльність із переліченими особами чи компаніями.

Міністерство фінансів США ввело санкції проти шести росіян та восьми російських компаній за триваючу агресію Росії проти України. Під санкції потрапили заступник голови прикордонної служби ФСБ Геннадій Медведєв, т. зв. «начальник прикордонного управління ФСБ по Криму і Севастополю» Сергій Станкевич і його «заступник» Андрій Шеїн, т. зв. «глава служби пункту управління ФСБ по Криму і Севастополю» Руслан Ромашкін. Четверо з них причетні до нападу на українські кораблі в Керченській протоці. У списку санкцій також внесені вісім російських компаній, серед яких приладобудівний концерн «Океанприбор», машинобудівний завод «Зірка», Ярославський суднобудівний завод. Також під санкції потрапили деякі кримські підприємства, серед них: АТ «Завод Фіолент», «Судокомпозит», ТОВ «СК Консоль-Строй ЛТД», ТОВ «Нові проекти».

Австралія запровадила санкції проти громадян Росії, причетних до нападу і захоплення українських кораблів і моряків під час їх спроби пройти Керченською протокою 25 листопада 2018 року. Про це йдеться у заяві міністра закордонних справ Австралії Марізе Пейн.

Європейський Союз закликав до повного дотримання міжнародних стандартів в сфері прав людини в АР Крим та м. Севастополі, ретельного розслідування порушень та притягнення винних до відповідальності, а також забезпечення доступу до Криму для міжнародних правозахисних місій та правозахисних неурядових організацій.

Європейський парламент на пленарному засіданні рекомендував Раді, Комісії та Верховному представнику Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки призначити спецпредставника Євросоюзу по Україні з питань Криму та Донбасу, який буде відповідати за моніторинг стану прав людини на окупованих територіях, виконання Мінських угод, деескалацію напруженості в районі Азовського моря та дотримання прав внутрішньо переміщених осіб.

Під час неформального міні-саміту Україна – Європейський Союз у Брюсселі за участю Президента України Петра Порошенка, Президента Європейської Ради Дональда Туска, Президента Європейської Комісії Жан-Клода Юнкера та Президента Європейського Парламенту Антоніо Таяні, а також ключових профільних членів Європейської Комісії узгоджено підходи до розвитку відносин між Україною та ЄС на найближчу перспективу та координація спільної протидії існуючим викликам.

➤ ***З нагоди п'ятої річниці окупації та спроби незаконної анексії АР Російською Федерацією міжнародною спільнотою за кордоном зроблено заяви, організовано заходи на підтримку територіальної цілісності та суверенітету України.***

Під час засідання Постійної ради ОБСЄ у Відні оголошено заяву ЄС з приводу п'ятої річниці незаконної анексії АР Крим та міста Севастополь Російською

Федерацією. У заяві йдеться про те, що Євросоюз ніколи не визнає незаконну анексію Росією Криму та зазначається, що дії Росії в АРК та м. Севастополі залишаються прямою загрозою для міжнародної безпеки, з серйозними наслідками для міжнародного правопорядку, який захищає єдність і суверенітет усіх держав. Водночас наголошується, що ЄС засуджує дії Росії «з примусової інтеграції незаконно приєднаного Криму» та висловлюється серйозне занепокоєння з приводу ситуації з дотриманням прав людини на окупованому Кримському півострові.

На засіданні Ради міністрів Євросоюзу із закордонних справ у Брюсселі Високий представник ЄС Федеріка Могеріні заявила, що Рада міністрів ЄС із закордонних справ ніколи не визнає незаконну анексію Криму Росією. Засідання Ради міністрів ЄС із закордонних справ розпочалося із неформального обговорення ситуації навколо Криму, яке було присвячено 5-й річниці незаконної анексії Криму Російською Федерацією.

Північноатлантична рада виступила із заявою з нагоди 5-ї річниці незаконної анексії Кримського півострова Російською Федерацією. У цьому документі країни НАТО закликали Росію повернути Україні контроль над Кримом.

У штаб-квартирі НАТО відбулося засідання Комісії Україна-НАТО на рівні послів, де обговорювалася поточна ситуація в Криму через п'ять років після незаконної анексії Росією. Союзники підтвердили незмінну підтримку НАТО суверенітету та територіальної цілісності України, висловили стурбованість з приводу порушень прав людини в Криму, спрямованих проти кримськотатарського населення, а також інших етнічних, політичних і релігійних груп. Генеральний секретар НАТО Йенс Столтенберг підкреслив, що Крим – це Україна. У НАТО зазначили, що і надалі продовжитимуть закликати Росію негайно звільнити українських моряків і кораблі, які вона захопила в листопаді минулого року в районі Керченської протоки.

Міністр МЗС Великої Британії Джеремі Гант з нагоди 5-ї річниці незаконної анексії українського півострова заявив, що уряд Великої Британії ніколи не визнає російську незаконну анексію Криму, і закликав Москву припинити спроби перекроїти карту європейських кордонів. Д.Гант також закликав Москву негайно відпустити українських політичних в'язнів, які перебувають на території Криму й Росії. Глава британського МЗС також заявив, що Лондон й далі підтримуватиме суверенітет й територіальну цілісність України.

Посольство США зробило заяву з приводу неприпустимості затримання архієпископа Сімферопольського і Кримського Климента в окупованому Криму, навіть попри те, що його згодом відпустили, закликали Росію поважати свободу віросповідання і припинити затримання невинних українців у Криму.

У столиці Польщі Варшаві невідомі розклеїли плакати з нагадуванням про спробу анексії Криму Росією. «20 лютого 2014 року Росія розпочала окупацію українського Криму. На яку країну Путін нападе наступною?» — написано на плакатах.

У парламенті Великобританії відбувся показ документального фільму «Putin's hostages» про українських політв'язнів - в'язнів Кремля. Після демонстрації фільму відбулася дискусія, в ході якої обговорювалася тема незаконного утримання російською владою українських громадян військовополонених і політв'язнів, способів їх звільнення і надання допомоги. Відкривав захід член парламенту Великобританії Джон Вітінгдейл. Крім цього на показі були присутні колишній

міністр оборони Великобританії, нині член парламенту Майкл Феллон, а також член Палати лордів лорд Рісбі.

В Брюсселі на площі Шумана, навколо якої розташовані керівні інституції Європейського Союзу, пройшов пікет проти російської агресії. Учасники акції виступили на підтримку українських військовополонених моряків і роздавали листівки з відповідною інформацією перехожим.

В університеті Газі, в Анкарі відкрили виставку, присвячену 5-й річниці окупації Криму. Виставка охоплює два періоди: з 1918 до 2014 року та з 2014 до 2019 року. Стенди виставки детально розповідають про події обох періодів. Ці розповіді підкріплені фотографіями та документами з архівів, знімками та спогадами очевидців подій 2014 року.

З нагоди п'ятої річниці незаконної анексії Криму Росією *міністерства закордонних справ Німеччини, Чехії, Туреччини, Польщі, Австрії, Естонії* висловили підтримку суверенітету і територіальної цілісності України, засудили анексію Кримського півострова, висловили занепокоєння тривалою мілітаризацією території Криму, а також захоплення українських моряків у Керченській протоці.

У зв'язку з п'ятою річницею незаконної анексії Криму *чеська правозахисна організація «Людина в біді» («People in Need»)* організувала в Празі низку заходів, присвячених сім'ям політв'язнів. Серед них фотовиставка та показ фільму «Заручники Путіна» і зустріч з кримськими активістами Лутфіє Зудієвою і Діляверою Меметовою.

У Лісабоні в Палаці Незалежності (Salão Nobre do Palácio da Independência, em Lisboa) відбулася міжнародна конференція «Окупований Крим: 5 років опору» за участю голів парламентських груп дружби.

Голова Комітету міністрів Ради Європи, міністр закордонних справ Фінляндії Тімо Соїні у своїй заяві закликав РФ забезпечити безперешкодний доступ представників правозахисних органів РЄ до окупованого Криму та нагадав про засудження Комітетом міністрів анексії півострову, що порушує міжнародне право та не може слугувати основою для будь-якої зміни його статусу.

У Вашингтоні відбувся Міжнародний форум «Crimea after Five Years of Russian Occupation. The Threat to Global International Order» («Крим після п'яти років російської окупації. Загроза глобальному міжнародному порядку»), організований Інститутом миру США спільно з Мінінформполітики України, Посольством України в США та Атлантичною Радою.

Участь у Форумі взяли Віце-президент Інституту миру США Вільям Тейлор, Заступник помічника Державного секретаря США Джордж Кент, Директор Євразійського центру «Атлантичної Ради» Джон Гербст, колишня помічниця Держсекретаря США Вікторія Нуланд, Віце-президент Центру стратегічних та міжнародних досліджень Гізер Конлі, Віце-президент Інституту Карнегі Ендрю Вайс, Посол України у США Валерій Чалий, заступники Голови Меджлісу кримськотатарського народу Ахтем Чийгоз і Наріман Джелялов та інші. На заході виступила Перший заступник Міністра інформаційної політики України Еміне Джапарова, яка розповіла про створення Росією фейкової дійсності в тимчасово окупованому Криму та закликала міжнародну спільноту не знімати «кримське питання» зі світового порядку денного.

Під час засідання Постійної ради ОБСЄ у Відні США та Європейський Союз виступили за забезпечення доступу Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ до

Криму та до неконтрольованої урядом України ділянки кордону вздовж українсько-російського кордону. Тимчасовий повірений у справах США при ОБСЄ Гаррі Кеміан наголосив, що тривалі обмеження у доступі СММ та перешкоджання роботі обладнання Місії є неприпустимими.

Amnesty International представили в ЮНЕСКО доповідь щодо ситуації з правами людини у Криму. «Проти відвертих критиків незаконної анексії півострова Російською Федерацією й надалі активно проводиться політика утисків, погроз і залякувань. Ці репресії часто спрямовані як проти активістів та видатних представників кримськотатарської громади (корінних жителів півострова, до яких діюча влада загалом ставиться як до неблагонадійних), так і до проукраїнських активістів та громадських діячів. У цьому контексті Крим фактично залишається закритим для міжнародних спостерігачів за дотриманням прав людини» - йдеться у доповіді.

➤ ***Міжнародна спільнота продовжує стало демонструвати свою підтримку та солідарність з Україною у протидії російській агресії та боротьбі із захисту незалежності та територіальної цілісності нашої держави.***

Голова місії Фіона Фрейзер на презентації нової 25-ї доповіді Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, яка охоплює період від 16 листопада 2018 року до 19 лютого 2019 року, заявила про погіршення ситуації з правами людини на ТОТ АР Крим, що є результатом застосування владою РФ своїх законів до жителів Криму всупереч міжнародному праву, також зазначила, що Росія має забезпечити 24 захопленим українським морякам захист згідно із міжнародним гуманітарним правом.

Міністр закордонних справ Австрії Карін Кнайсль під час спільної прес-конференції у Москві з міністром закордонних справ РФ Сергієм Лавровим закликала російську владу звільнити захоплених біля Керченської протоки українських моряків, а також інших незаконно затриманих українських громадян, зокрема Олега Сенцова та Володимира Балуха. Глава МЗС Австрії також наголосила на важливості переговорного шляху для врегулювання конфлікту в Україні, закликавши «усі причетні сторони проявити політичну волю».

У місті Кошице на сході Словаччини на саміті глав держав «Бухарестської дев'ятки» президенти Болгарії, Чехії, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Румунії та Словаччини висловили стурбованість напруженістю в Азовському і Чорному морях, викликаною спробою незаконної анексією Криму, і нарощуванням військової потужності на окупованому півострові.

Глава МЗС Польщі Яцек Чапутович, виступаючи у Сеймі Польщі із завданнями зовнішньої політики Республіки Польщі на 2019 рік, наголосив, що Варшава закликає Москву звільнити українських моряків, ув'язнених в Росії, передати Україні захоплені морські судна та гарантувати свободу судноплавства в районі Керченської протоки. Він зауважив, що загострення ситуації у Керченській протоці супроводжувалося активною інформаційно-пропагандистською війною з боку РФ. За його словами, Польща незмінно підтримує територіальну цілісність і суверенітет України, а також юрисдикцію Києва над територією країни у кордонах, визнаних міжнародною спільнотою.

Німецьке відділення Міжнародної правозахисної організації *Amnesty International* зробило заяву, в якій наполегливо рекомендує міжнародному співтовариству не приймати як належне ситуацію в Криму, і стати на бік тих, хто,

незважаючи на пов'язані з цим особисті ризики, документує порушення прав людини на півострові. Amnesty International закликає федеральний уряд Німеччини продовжувати підтримку жертв порушень прав людини в Криму.

В Берліні відбулася акція в підтримку ув'язнених Кремля, організована німецькою громадською організацією Gedenkbund (Союз пам'яті). Учасники акції закликали усіх надати практичну підтримку політичним ув'язненим в будь-якій формі: проявити солідарність з цими людьми і їх рідними, надати фінансову допомогу, надсилати листи в'язням і організовувати інформаційні кампанії, щоб ці люди не були забуті.

Генеральний секретар Кабінету міністрів Японії Йосіхіде Суга на прес-конференції у Токіо заявив, що позиція уряду Японії щодо невизнання анексії українського Криму Росією залишається незмінною. Й.Суга також додав, що уряд Японії продовжуватиме співпрацю з країнами «Великої сімки» та міжнародної спільноти з цього приводу.

На прес-конференції в Брюсселі Спеціальний представник Державного департаменту США щодо України Курт Волкер виключив можливість силою повернути незаконно анексований Крим.

Франція залишається непохитною в питанні підтримки територіальної цілісності України і засудження переслідування кримських татар і українців в Криму та закликає також до збереження та охорони історичної та культурної спадщини окупованого півострову.

Північноатлантичний альянс у своїй заяві закликав повернути Крим Україні, в черговий раз засудивши анексію Криму – акт порушення міжнародного права, який НАТО не визнає і ніколи не визнає. Союзники висловили стурбованість порушеннями прав людини, здійсненими де-факто російською владою в незаконно анексованому Криму до українців, кримських татар і членів інших місцевих громад. Вони закликали РФ припинити порушення, відпустити політв'язнів і заручників, а також надати міжнародним моніторинговим організаціям доступ до Криму. НАТО засуджує мілітаризацію півострова і висловлює стурбованість планами РФ з подальшого нарощування військового потенціалу в Чорноморському регіоні, закликавши відпустити українських моряків і повернути кораблі та висловлює підтримку міжнародним санкціям проти Росії.

Міністр закордонних та європейських справ Люксембургу Жан Ассельборн на спільній прес-конференції з главою МЗС України Павлом Клімкіним заявив, що мілітаризація окупованого Росією Кримського півострова викликає стурбованість міжнародної спільноти. Він зазначив, що Люксембург як член Європейського Союзу, як і увесь ЄС, підтримує територіальну цілісність України.

Управління верховного комісара ООН з прав людини у доповіді щодо ситуації з правами людини в Україні у період з 16 листопада 2018 року до 15 лютого 2019 року зазначає, що відповідно до норм міжнародного гуманітарного права (Ст. 4(А)(1) і 4(А)(4) Третьої Женевської конвенції та ст. 43 і 44 Додаткового протоколу I), 24 затриманих членів екіпажів українських військових кораблів можна вважати військовополоненими і такими, що знаходяться під захистом Третьої Женевської конвенції. У будь-якому разі вони повинні користуватися статусом військовополоненого доти, поки компетентний трибунал не ухвалить іншого рішення.

Посольство Сполучених Штатів Америки в Україні вимагає від Росії припинити переслідування і викрадення жителів окупованого Криму за інакомислення.

➤ *У відповідь на незаконні дії окупаційної влади у Сімферопольському та Білогірському районах тимчасово окупованого Росією Криму та масштабний характер переслідувань, посилення практики репресій та залякувань громадян України, що мешкають на тимчасово окупованій території, міжнародне співтовариство у своїх заявах та зверненнях висловило занепокоєння з приводу подій 27 - 28 березня 2019 р.*

Посольство США в Україні висловило стурбованість проведеними Росією рейдами і арештами в тимчасово окупованому Криму та закликала російську владу припинити несправедливі арешти, затримання, обшуки і переслідування кримських татар, активістів та журналістів.

Глава асоціації Євразійських зовнішньоекономічних зв'язків EkoAvrasya Хікмет Ерен на зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Анкарі Андрієм Сибігою повідомив, що у Туреччині засуджують масові обшуки в будинках кримських татар, слідом за якими пішли затримання і арешти десятків активістів та підтримуємо територіальну цілісність України і заявляємо про це на всіх майданчиках.

Британія стурбована незаконними обшуками і арештами кримських татар російською окупаційною владою у Криму і вимагає від РФ негайно звільнити заарештованих. *Британія* стурбована незаконними обшуками і арештами кримських татар російською окупаційною владою у Криму і вимагає від РФ негайно звільнити заарештованих, закликаючи Росію покласти край порушенням прав людини і переслідування тих, хто виступає проти незаконної анексії Криму, та негайно звільнити затриманих кримських татар.

Заступник міністра закордонних справ Польщі Мартін Пшидач повідомив, що Польща вимагає від Росії негайного звільнення затриманих кримських татар.

✓ *Питання Криму залишається у центрі уваги міжнародної спільноти. Держави – члени ООН, країни – учасниці ЄС, міжнародні організації та спеціалізовані установи залишаються одностайними у дотриманні політики невизнання будь-якої зміни статусу Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та збереженні позиції здійснення дипломатичного тиску на Російську Федерацію щодо невизнання анексії українського Криму. Зокрема, ЄС не визнає і продовжує засуджувати порушення Росією міжнародного права, та знову закликає держави-члени ООН розглянути заходи щодо невизнання анексії відповідно до резолюції 68/262 Генеральної Асамблеї ООН.*

✓ *НАТО вважає, що мілітаризація Кримського півострова, Чорного та Азовського морів створює додаткові загрози незалежності України та безпеці всього регіону. Союзники НАТО посилити свою практичну підтримку України в світлі ситуації з безпекою у Чорному морі.*

✓ *Враховуючи відсутність прогресу у виконанні Мінських угод, продовжується політика здійснення санкційного тиску на Росію шляхом розширення, підсилення та продовження персональних, секторальних обмежувальних заходів щодо Росії та її бізнесової і політичної еліти за брутальне порушення міжнародного права.*

3.2 Рішення та заяви органів влади України на міжнародній арені

➤ ***Питання Криму, безпеки у Чорноморському регіоні, звільнення політичних в'язнів та військовополонених, незаконного переслідування кримських татар, захисту національних інтересів України, залишались ключовими у реалізації державної політики у сфері міжнародних зносин.***

Постійний представник України при ООН Володимир Єльченко поінформував Генсека Організації Антоніу Гутерріша та розіслав всім державам-членам Організації офіційного листа про нову хвилю переслідувань кримських татар на тимчасово окупованому Росією Кримському півострові, у якому зазначається щодо посиленого політичного, економічного та санкційного тиску на агресора та виконання повною мірою резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі» та проміжного рішення Міжнародного суду у справі України проти Росії.

Перший заступник міністра інформаційної політики України Еміне Джапарова обговорила із керуючим директором Департаменту Європи та Центральної Азії Томасом Маєром-Хартінгом ситуацію у Криму. На порядку денному - Крим та наступні кроки. Позиції ЄС та всіх служб незмінні. ЄС ніколи не визнає окупації Криму, ЄС продовжує політику санкцій щодо РФ. Декларації, заяви та резолюції ЄС на різних рівнях є запобіжним інструментом та формою уникнення ще більших репресій в тимчасово окупованому Криму

Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Людмила Денісова виступила на 40 сесії Ради ООН з прав людини у своїй доповіді зауважила, що російська окупація частини території України завдала істотної шкоди економіці країни та призвела до численних порушень прав людини та закликала скасувати статус тимчасово переміщеної особи так як він є дискримінаційним.

Українська делегація в Парламентській асамблеї Ради Європи звернулася до генерального секретаря Ради Європи Турбйорн Ягланд та президента ПАРЄ Ліліан Марі Паскье у зв'язку з облавами ФСБ на кримських татар в тимчасово окупованому Криму щодо використання наявних в організації механізмів для захисту прав корінного населення півострова. Керівники Ради Європи висунули вимогу зупинити всі спроби безумовного відновлення російської делегації в ПАРЄ через продовження порушення Росією верховенства права і прав людини, які повинна відстоювати, перш за все, Рада Європи згідно статутним завданням.

Міністерство закордонних справ України висловило рішучий протест у зв'язку із черговим неузгодженим з Україною візитом президента РФ Володимира Путіна до тимчасово окупованої Російською Федерацією території України — Автономної Республіки Крим та міста Севастополь та передало ноту протесту РФ. Як зазначили в МЗС, Україна вважає цей візит “грубим порушенням російською стороною державного суверенітету і територіальної цілісності України, цинічним і демонстративним нехтуванням російською стороною загальновизнаними принципами та нормами міжнародного права, у тому числі Статутом ООН, резолюціями Генеральної Асамблеї ООН, зобов'язаннями РФ за двосторонніми та багатосторонніми договорами, сторонами яких є Україна та Російська Федерація.

Голова делегації України у Тресторонньої контактної групи (ТКГ) Євген Марчук та учасник переговорів у політичній підгрупі Олександр Моцик повідомили, що на переговорах ТКГ щодо врегулювання ситуації на Донбасі, які проходять у Мінську, українська делегація виступила з вимогою про включення у мандат

переговорів проблеми відновлення українського суверенітету над тимчасово окупованими Росією АР Крим і м. Севастополь.

Постійне представництво України при ООН закликала держави-члени ООН, міжнародні та регіональні організації продовжувати дотримання позиції невизнання будь-якої зміни статусу АР Крим та м. Севастополь.

На засіданні Постійної ради ОБСЄ делегацією України в ОБСЄ зроблено заяву щодо триваючої російської агресії проти України та незаконної окупації Криму. Україна висловлює рішучий протест щодо існуючих спроб РФ легітимізувати незаконну окупацію АР Крим та м. Севастополь в контексті візитів голови Держдуми Росії 15 березня та Президента РФ 18 березня, які було здійснено всупереч норм міжнародного права, основоположних принципів ОБСЄ, Резолюцій ГА ООН, а також багатосторонніх та двосторонніх Угод, в яких Україна є учасницею. Висловлено занепокоєння щодо мілітаризації незаконно окупованого півострову, а також щодо нової хвилі переслідувань окупаційною владою кримських татар. Українською стороною закликає РФ відмовитися від незаконної окупації Криму та припинити агресію проти України, забезпечити повне виконання своїх зобов'язань відповідно до Мінських домовленостей.

Речниця МЗС України Катерина Зеленко заявила щодо продовження планомірного наступ російської окупаційної влади на українське православ'я на тимчасово окупованій території в контексті затримання на ТОТ АР Крим архієпископа ПЦУ Климента. Міністерство закордонних справ України висловило протест Російській Федерації та її окупаційній владі на території АРК з приводу безпідставного затримання архієпископа Православної Церкви України Климента. МЗС вимагає від Росії припинити переслідування на тимчасово окупованих територіях України релігійних діячів та представників конфесій, а також закликає світову спільноту, міжнародних партнерів, правозахисні організації засудити чергове порушення прав людини в Криму.

Українська делегація під час засідання Постійної ради ОБСЄ у Відні порушила питання затримання російською владою у Криму архієпископа Климента, засудивши репресії та переслідування на окупованому півострові.

Інститути ОБСЄ та СММ закликали звернути пильну увагу на ситуацію з правами людини та основоположними свободами, включаючи свободу віросповідання чи переконання в окупованому Росією Криму.

Православна Церква України звернулася до Організації об'єднаних націй, Організації з безпеки та співробітництва у Європі, до країн-гарантів "Мінського процесу", до Європейського Союзу та усіх демократичних країн через ескалацію гонінь Церкви на окупованій Росією українській території в Криму.

➤ ***З нагоди п'ятої річниці схвалення резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Територіальна цілісність України» та п'ятих роковин тимчасової окупації Криму:***

Міністерство закордонних справ України у своїй заяві вкотре закликає Російську Федерацію припинити окупацію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і повністю виконати положення згаданих резолюцій Генеральної Асамблеї ООН.

Заступник міністра закордонних справ України Сергій Кислиця на спеціальному засіданні Ради Безпеки ООН, присвяченому п'ятих роковинам окупації Криму Україна наполягав на повному виконанні Росією Мінських

домовленостей з пропозицією включити до Мінського мирного процесу питання Криму.

Посол України в Королівстві Бельгія, Представник України при Європейському Союзі та Європейському співтоваристві з атомної енергії Микола Точицький під час участі у конференції, організованій в Європейському Парламенті «Крим. Вкрадений півострів», присвяченій 5-й річниці російської окупації, закликав міжнародних партнерів засудити незаконне затримання російськими окупантами архієпископа Православної Церкви України Климента та наголосив, що він залишається під загрозою переслідувань, як і всі незгодні з окупацією.

Посольство України в Чорногорії до 5-х роковин тимчасової окупації Криму організувало проведення в Чорногорії «Кримського вечора» за участю українського режисера Ахтема Сеїтаблаєва та продюсера Іванни Дядюри. На початку заходу представники української громади влаштували флешмоб на підтримку українських політичних в'язнів. В рамках «Кримського вечора» було відкрито фотовиставку «Крим в умовах окупації», на якій представлено 27 фотографій журналістів Радіо Свобода, які відображають перші дні захоплення українського півострова російськими військами. Також відбувся публічний показ художнього фільму «Хайтарма».

Посольство України в Азербайджані провело захід, присвячений 5-м роковинам російської окупації Криму. Учасникам був продемонстрований документальний фільм «Крим. Спротив», після перегляду якого відбулась дискусія.

➤ ***Подальші шляхи розвитку політичного діалогу та міжнародного співробітництва в освітній, судовій та інформаційній сферах.***

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич та Надзвичайний і Повноважний Посол Чеської Республіки в Україні Радек Матула підписали Меморандум між МОН України та Чеською агенцією розвитку, відповідно до якого Україна отримає 1 млн 200 тис. євро допомоги від Уряду Чеської Республіки на модернізацію освітньої системи. Кошти надаватимуться рівними частинами – по 400 тис. євро – упродовж 3 років (2019-2021) і розподілятимуться між 3 основними напрямками, зокрема мета третього напрямку – підвищити якість освітніх послуг в переміщених ЗВО та включити в навчальний процес внутрішньо переміщених осіб. Передбачається міжуніверситетська співпраця між чеськими та українськими вишами. Насамперед до неї будуть долучені регіональні ЗВО та заклади, які безпосередньо постраждали від конфлікту на Сході України та тимчасової окупації Криму.

Посол України в США Валерій Чалий звернувся до керівництва корпорації Google стосовно виправлення некоректного зображення українського Криму як частини Російської Федерації на деяких картах Google Maps. В офіційному листі Посол зазначив чітку позицію щодо неприпустимості залучення всесвітньо відомої корпорації та пошукового сервісу Google в інформаційну війну, яку Росія веде у світі, поширюючи дезінформацію, фейки та пропаганду як у випадку з зображенням Криму на картах.

Посольство України в Латвії направило листа головному редактору російськомовної редакції порталу DELFI Анатолію Голубову із проханням виправити некоректну інформацію стосовно незаконно збудованого Кримського мосту у статті «Крымский мост соединил берега железнодорожными пролетами», яка вводять в оману читачів порталу та не відображає офіційну позицію Латвійської

Республіки щодо засудження незаконного будівництва Керченського мосту як чергової атаки на територіальну цілісність України з метою активізувати примусову інтеграцію тимчасово окупованого півострова в Росію.

Голова правління НАК "Нафтогаз" Андрій Коболев під час брифінгу заявив, що 28 лютого НАК отримав прийняте на користь компанії рішення Арбітражного суду в м. Гаазі у справі щодо необхідності компенсувати збитки компанії по втраті активів у Криму через анексію півострова з боку Росії. При цьому він додав, що збитки Нафтогаз оцінює приблизно в 5 млрд доларів США, але остаточне рішення щодо суми суд Гааги прийме на початку наступного року

✓ *Україна продовжує вживати всіх заходів відповідно до міжнародного права для протидії агресії РФ, захисту прав українських громадян, припинення порушень прав людини у тимчасово окупованому Криму, звільнення незаконно утримуваних громадян України, відновлення своєї територіальної цілісності у міжнародно-визнаних кордонах та забезпечення повного відшкодування Росією збитків, завданих її міжнародними протиправними діями.*

3.3 Протидія Представництва взаємодії окупаційної влади РФ в Криму з іноземними структурами

Окупаційна влада Криму та Російська Федерація продовжують вживати заходи щодо визнання анексії частини території України на міжнародному рівні.

В результаті здійснення моніторингу стану і змін ситуації навколо окупованого Криму та з метою попередження і припинення можливої шкоди національним інтересам нашої держави Представництвом у березні п.р. відпрацьовано та поінформовано в порядку взаємодії відповідні служби та профільні міністерства України для вжиття заходів реагування щодо здійснення міжнародної діяльності окупаційної влади Криму та її кураторів в РФ у суспільно-політичній, економічній, культурній та інших сферах. Зокрема:

- про заплановане проведення 5-8 квітня 2019 р. у місті Сімферополь т.зв. «VIII міжнародного туристичного форуму «Відкритий Крим» за участю делегацій представників туристичних компаній і засобів масової інформації Китаю та Індії (всього біля 100 осіб);

- про черговий візит в Крим члена Парламенту Чеської Республіки Ярослава Доубрави разом з чеськими громадськими діячами Володимиром Штадлером і Іваном Крахотвілом на запрошення окупаційної влади Криму та її російських кураторів для демонстрації, нібито, масової міжнародної підтримки дій РФ щодо анексії Криму, які у порушення законодавства України відвідали півострів 15-17 березня 2019 р. та взяли участь у святкуванні т.зв. «5-річчя з'єднання Криму з Росією»;

- про відкриття 12 березня 2019 р. в м. Єреван у приміщенні Російського центру науки і культури (Представництво Федерального агентства «Росспівробітництво» у Вірменії) фотовиставки «Кримська весна. П'ять років у рідній гавані», а також проведення протягом лютого-березня 2019 р. конкурс творчих есе «Я люблю Крим», присвячений т.зв. «5-річчю з'єднання Криму з Росією» співorganizаторами даного заходу виступили Вірменське представництво т.зв. «Міжнародної асоціації «Клуб друзів Криму» (працює при філії Московського держуніверситету у м. Єревані), громадська організація «Регіональне об'єднання науково-освітніх

центрів» (підконтрольна «Росспівробітництву») та т.зв. Державна автономна установа «Діловий і культурний центр Республіки Крим» (м. Сімферополь);

- про низку здійснених протягом березня 2019 р. у порушення законодавства України візитів до Криму іноземних політиків, громадських діячів, журналістів на запрошення окупаційної влади Криму та її російських кураторів для участі у святкуванні т.зв. «5-річчя возз'єднання Криму з Росією» та проведення МЗС РФ та його структурами за кордоном заходів присвячених факту спроби анексії півострова. Зокрема, німецька делегація на чолі з депутатом парламенту м. Берлін від партії «Альтернатива для Німеччини» Гунаром Ліндеманом, група журналістів з Італії, Болгарії (Борис Анзов), Сирії (Ферас Аль-Мардіні Мохамед), Франції, Польщі, Латвії, Лівану (Хаж Алі Ахмад Атеф), Литви та Куби (Антоніо Рондон). Структури Федерального агентства «Росспівробітництво» організували проведення тематичних виставок з демонстрацією фото і відеоматеріалів російської інформаційної пропаганди про т.зв. «досягнення Республіки Крим за п'ять років у складі Росії» декількох країнах (зокрема, Болгарії - у Російському культурно-інформаційному центрі в Софії, Кіпрі - на базі Російського центру науки і культури в Нікосії, Марокко - у Національній вищій школі гірничих інженерів в Рабаті).

- про заплановане на 14-16 березня 2019 р. проведення у м. Ялта компанією «ЕкспоКрим», за підтримки Федерального агентства з туризму РФ та окупаційних органів влади Криму (т.зв. «Міністерство промислової політики Республіки Крим» і «Міністерство курортів і туризму Республіки Крим»), чергової Міжнародної виставки «РестоОтельМаркет-2019». Спеціальним гостем даного заходу буде громадянин Італії Паоло Рікеллі (Paolo Richelli, засновник і керівник архітектурної студії «**Architetto Paolo Richelli**»), який відвідує окупований Крим у порушення законодавства України, що вчергове слугуватиме інформаційною підставою для поширення пропаганди про, нібито, відсутність міжнародної ізоляції і санкцій стосовно півострову;

- про відкриття у березні поточного року у м. Пекін в приміщенні Посольства Російської Федерації в Китайській Народній Республіці виставки фото і відеоматеріалів про т.зв. «досягнення Республіки Крим за п'ять років у складі Росії». У рамках даного заходу т.зв. «Міністерство курортів і туризму Республіки Крим» планує також проведення презентації для китайських туристичних операторів санаторно-курортних і туристичних можливостей Криму з метою зацікавлення груп туристів з КНР у відвідуванні півострову

- про відвідування Криму делегацією освітян Китайської Народної Республіки (КНР) у порушення законодавства України (поза межами пунктів пропуску на адміністративному кордоні в Херсонській області) з метою налагодження культурно-освітнього обміну та контактів з окупаційною владою півострову. Делегація громадян Китаю на чолі з начальником управління міжнародних обмінів Чженчжоуського університету Чжоу То у період 08-10 березня 2019 р. перебувала у т.зв. «Федеральній державній бюджетній освітній установі «Міжнародний дитячий центр «Артек» (сmt Гурзуф, Велика Ялта) За результатами перемовин з керівництвом центру заплановано приїзд у серпні 2019 .р. групи дітей і молоді з КНР в «Артек» для відпочинку та вивчення російської мови;

- про видання у лютому 2019 р. окупаційною владою Криму т.зв. «розпорядження», яке затвердило документацію з планування території на виділеній ТОВ «Автостар» земельній ділянці у селищі Укромне (Сімферопольський

район) для будівництва та експлуатації дилерського автоцентру «Volvo і Geely». Даним проектом передбачається спорудження сучасного комплексу з продажу та технічного обслуговування автомобілів зазначених іноземних автовиробників у відповідності до світових стандартів Volvo Retail Experience у порушення міжнародного режиму економічних санкцій стосовно Кримського півострову (експорт технологій, товарів та надання послуг на окупованій території). Відомо, що кримське ТОВ «Автостар» створено у 2017р. саме під даний проект та афілійоване з власниками московської компанії «Обухов», яка є офіційним дилером «Volvo» на території РФ;

- про участь театру пісні «Подвір'я» т.зв. «Кримської державної філармонії» у концертній програмі IV Міжнародного фестивалю танцю і джазу в Калькутті (Індія), який пройшов 1-3 березня 2019 р. Разом з вказаним ансамблем у складі «кримської делегації» був представник т.зв. «міністерства культури Республіки Крим». Організаторами даної поїздки виступили громадська організація «Бенгальська спадщина» та Індійська рада з культурних зв'язків за підтримки Посольства РФ в Індії і Генконсульства РФ в Калькутті;

- про оголошення у березні п.р. севастопольським ТОВ «Агрофірма «Золота балка» щодо випуску ігристого вина «Чорний принц» спеціально для російської компанії «Панавто» (м. Москва), яка є офіційним дилером німецького автомобільного концерну «Мерседес-Бенц» на території РФ та буде використовувати севастопольське шампанське у рекламі з продаж автомобілів з Німеччини. До виробництва цього продукту агрофірма на договірній основі (віддалений консалтинг та безпосередня присутність на виробництві у м. Севастополь) залучала громадян Франції: Жана-Філіпа Робі – професор інституту виноградарства і виноробства університету Бордо та Жака Дагоне – відомий французький шампаніст.

В результаті інформування та в рамках взаємодії з відповідними службами та відомствами з метою вжиття заходів, спрямованих на попередження і припинення порушень законодавства України, Міністерством закордонних справ України, ГУ СБУ в АРК, Міністерством культури України, Посольством України у Китайській Республіці проінформовано Представництво щодо результатів розгляду листів Представництва та вжитих заходів відповідного реагування щодо:

- візиту громадянина Італії;
- співпраці білоруських компаній з окупованими Кримом і Севастополем;
- порушення іноземцями законодавства України на тимчасово окупованій території АР Крим;
- Міжнародного фестивалю «В. Висоцький. Крізь час..»
- повідомлень ЗМІ РФ про начебто відвідання Криму представниками Чженчжоуського університету.

4. Моніторинг додержання прав і законних інтересів внутрішньо переміщеного населення з ТОТ України в Криму

За результатами постійного моніторингу, який проводиться Представництвом на основі *даних Міністерства соціальної політики України*, в березні 2019 року кількість облікованих внутрішньо переміщених осіб з АР Крим та м. Севастополь

збільшилась на 1788 осіб та станом на 29 березня 2019 року складає **36923**, в т.ч. **працевдатних осіб – 26155, дітей – 6605, пенсіонерів та осіб з інвалідністю – 4163.**

Найбільша кількість осіб ВПО з АР Крим та м. Севастополь – 41,6% (15381) обліковується в м. Києві та Київській області, 9,6% – у Херсонській (3547), у Одеській (2705) та Львівській (2220) областях – 7,3 та 6,0% відповідно.

Питання розміщення ВПО та забезпечення їх соціальних потреб до повної деокупації Кримського півострову залишається пріоритетною складовою державної політики України.

Сприяння реалізації та відновлення прав ВПО – головні питання, які вирішують органи державної влади в регіонах України.

Представництво щомісяця отримує *від обласних державних адміністрацій* інформацію щодо питань, пов'язаних з ВПО. За результатами узагальнення цих даних сформовано відомості щодо ВПО з Криму, які звернулися за допомогою до органів виконавчої влади областей, стосовно надання щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату, отримання довідки ВПО, працевлаштування, оформлення документів українського державного зразка, отримання освітніх послуг, забезпечення житлом, реалізації заходів соціально-економічного захисту, культурних заходів, тощо.

З метою популяризації та тематичних освітніх заходів щодо культурної та історичної спадщини Кримського півострова на материковій частині України у березні 2019 р. проведено низку заходів.

Найбільша їх кількість відбулася у Івано-Франківській, Дніпропетровській, Рівненській, Запорізькій та Миколаївській областях.

За інформацією департаментів соціальної політики ОДА в січні - березні 2019 р. кількість ВПО з Криму, які звернулись за отриманням послуг до органів соціального захисту, складає **більше 2х тисяч громадян.**

Отримали довідку про взяття на облік ВПО – 1,7 тис. осіб, але кількість громадян, які звернулись за щомісячною адресною допомогою для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг складає тільки 500 осіб.

Станом на 1 квітня 2019 року кількість громадян ВПО, які отримують адресну допомогу складає всього 2,5 тис. осіб, або 7 % від взятих на облік. Середньомісячна сума допомоги для покриття витрат на проживання складає 1,5 тис.грн. *Але вказана допомога для переселенців не вирішує їхніх житлових проблем, і навіть не покриває оплату комунальних послуг.*

За отриманими даними державними та комунальними закладами охорони здоров'я ОДА усіма медичними, лікувально-профілактичними закладами регіонів надається кваліфікована допомога з госпіталізації, взяття на медичний облік, проведення профілактичних медоглядів, щеплення, флюорографії. При реєстрації у медичних закладах переселенці забезпечуються медикаментами на пільгових умовах, інсуліном та іншими життєво важливими препаратами за рахунок державних коштів.

За інформацією департаментів освіти та науки ОДА станом на 1 квітня 2019 р. більше 4,5 тисяч осіб з числа ВПО продовжують навчання у дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладах, закладах професійної (професійно-технічної) освіти, закладах вищої освіти за різними формами навчання, у тому числі

140 громадян України, які проживають на ТОТ України в Криму, здобувають освіту за дистанційною та екстернатною формою навчання в навчальних закладах.

В Херсонській області за екстернатною формою навчання в закладах освіти області навчаються 108 чоловік. Більше всього обліковується в Генічеському районі – 56 юнаків та дівчат.

За інформацією УДМС України в Херсонській області, з початку окупації Кримського півострова за отриманням адміністративних послуг в області звернулось **106173 кримчан, із них в березні 2019 року – 2636 осіб.**

Згідно з чинним законодавством, громадяни України з кримською реєстрацією отримують біометричні паспорти за точно такою ж процедурою, що й жителі інших українських регіонів.

Найбільшою кількістю звернень 70% залишається оформлення, видача або обмін паспорта для виїзду за кордон (74224 звернень, з них 1893 - у березні 2019 р.). Вклеювання до паспорта фотокартки при досягненні громадянином відповідного віку становить 14796 звернень, з них 55 – у березні 2019 р., видача документа у вигляді ID-картки 9745 звернень, з них 688 – у березні 2019 р., оформлення, видачі або обміну паспорта зразка 1994 р. - 3530 звернень.

Випадків невмотивованої відмови кримчанам у видачі українського біометричного закордонного паспорта не зафіксовано.

За інформацією Азово-Чорноморського регіонального управління Державної прикордонної служби України: В березні 2019 року через адміністративну межу з тимчасово окупованою територією України в Криму пропущено **182890 осіб та 25594 транспортних засобів**, з них контроль на КПВВ пройшли 149708 особи (або 81,8%) та 22176 (або 86,6%) транспортних засоби.

У розрізі трьох КПВВ перетин громадянами адміністративного кордону з ТОТ України в АРК наступний:

- через КПВВ «Чонгар»: в'їхало 35633 громадянина України та 43 іноземця; виїхало 35376 громадян України та 58 іноземців.

- через КПВВ «Каланчак»: в'їхало 37815 громадян України та 114 іноземців, виїхало 36985 громадян України та 102 іноземця.

- через КПВВ «Чаплинка»: в'їхало 1760 громадян України та 5 іноземців, виїхало 1815 громадян України та 2 іноземця.

В порівнянні з лютим 2019 року, спостерігається збільшення пасажиропотоку на 29,4% та транспортного потоку на 13%.

5. Робота Представництва зі зверненнями громадян

5.1 Звернення за напрямками

Щодо реалізації громадянами України права на звернення, наданого їм Конституцією України та визначеними актами законодавства, Представництвом проводиться постійна робота.

Так, протягом березня 2019 року до Представництва надійшло 105 звернень громадян проти 140 за відповідний період минулого року, що на 35 звернень менше або на 25 %.

Порівняльна таблиця надходження звернень громадян

№ з/п	Звернення, що надійшли до Представництва	Кількість звернень, отриманих Представництвом
-------	--	---

		у березні 2018 р.	у березні 2019 р.
1	Письмово	17	20
2	На особистому прийомі громадян	39	46
3	Телефонна «гаряча лінія»	81	39
	Всього	137	105

Зменшення кількості надходження звернень у березні 2019 року у порівнянні з відповідним періодом минулого року свідчить про те, що Представництвом проводиться системна та якісна робота з врегулювання проблемних питань, які порушувалися громадянами минулого року.

Надходження звернень у процентному співвідношенні у березні 2019 року

Найчастіше у звітному періоді громадяни порушували у **письмових зверненнях** такі питання:

- оформлення паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм у вигляді ID-картки – 4 (20 % із загальної кількості звернень);
- перетин адміністративної межі через КПВВ – 2 (10 % із загальної кількості звернень);
- оформлення пенсії на материковій частині України – 2 (10 % із загальної кількості звернень).

Задля отримання первинної правової допомоги на **особистому прийомі громадян** найбільше питань надходило щодо:

- перетину адміністративної межі через КПВВ – 9 (19,6 % із загальної кількості питань);
- оформлення паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм у вигляді ID-картки – 5 (10,9 % із загальної кількості питань);
- відновлення паспорта громадянина України у зв'язку з втратою, псуванням, тощо – 5 (10,9 % із загальної кількості питань);

•отримання паспорта громадянина України вперше після досягнення 18 років – 3 (6,5 % із загальної кількості питань);

•оформлення спадщини, майнові питання – 3 (6,5 % із загальної кількості питань).

На телефонну «гарячу лінію» Представництва найчастіше зверталися з наступних питань:

•перетин адміністративної межі через КПВВ – 8 (20,5 % із загальної кількості питань);

•оформлення паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм у вигляді ID-картки – 7 (17,9 % із загальної кількості питань);

•відновлення паспорта громадянина України у зв'язку з втратою, псуванням, тощо – 5 (12,8 % із загальної кількості питань).

Усі звернення опрацьовані Представництвом в межах компетенції у встановлені законодавством терміни.

Запити на публічну інформацію відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» у березні 2019 року до Представництва не надходили.

✓ Резонансних звернень на протиправні дії та порушення міжнародних норм у сфері дотримання прав людини за звітний період не надходило.

5.2 Основна тематика проблемних питань

Найбільш значимі питання, що порушуються у зверненнях громадяни, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з неї та перебувають на території України на законних підставах:

•внесення до Єдиного державного демографічного реєстру даних про особу, а саме інформації про місце проживання;

•продовження здобуття громадянами, які проживають на тимчасово окупованій території АР Крим або переселилися з неї, певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету;

•розголошення персональних даних осіб, які проживають на тимчасово окупованій території АР Крим або переселилися з неї, під час забезпечення реалізації їх права на пенсійне забезпечення;

•перетин адміністративної межі через КПВВ особами, які подали документи до органів Державної міграційної служби України для отримання документів, що підтверджують громадянство України;

•процедура оформлення паспорта громадянина України вперше особою, якій вже виповнилось 18 років;

•проходження процедури встановлення особи для осіб, які втратили, зіпсували паспорт громадянина України, або документи яких були вилучені окупаційною владою РФ.

6. Діяльність органів окупаційної влади на ТОТ України в Криму.

6.1 Діяльність угруповання ЗС РФ на ТОТ України в Криму

Протягом березня 2019 року в угрупованні ЗС РФ на ТОТ України АР Крим відмічені такі зміни:

- 05 березня 2019 р. відбулося посилення охорони так званого “Керченського транспортного переходу” шляхом залучення до патрулювання акваторії

Керченської протоки двох нових транспортно-десантних катерів БК-16, що належать так званому “кримському управлінню Росгвардії”. Планується, що до кінця 2019 року вказане “управління Росгвардії” отримає ще два нових катери цього типу.

- За період з січня по березень 2019 року до частин і підрозділів Південного військового округу надійшло близько 100 одиниць сучасної бойової техніки, а саме: танки Т-72Б3, БМП-3М, БТР-82А, РСЗВ “Торнадо-С”, автомобільна техніка, засоби зв’язку.

- У березні 2019 року у складі 7-ї десантно-штурмової дивізії (Новоросійськ) ПДВО сформовано танковий батальйон з танками Т-72Б3. Батальйон повністю укомплектований особовим складом і технікою. В разі необхідності, вказаний танковий батальйон може бути оперативно перекинутий на ТОТ України АР Крим.

- Протягом березня 2019 року діяльність угруповання ЗС РФ в окупованому Криму в основному зосереджувалася на відпрацюванні заходів бойової підготовки за планами зимового періоду навчання Південного військового округу.

За аналізом відкритих джерел відмічено такі найбільш масштабні заходи бойової підготовки:

- 01 березня 2019 року проведені навчання дивізіонів ракетних комплексів “Бал” та “Бастіон” 15 окремої ракетно-артилерійської бригади 22 армійського корпусу ЧФ РФ. В ході навчань відпрацьовувалися питання нанесення ракетних ударів по морським цілям під час розгортання з маршу.

- 02-04 березня 2019 р. проведені навчання 318 змішаного авіаполку ЧФ РФ в районі озера Донузлав. В ході навчань відпрацьовувалися дії з пошуку підводних човнів на підходах до бази. Для забезпечення дій авіації поза межами пункту постійної дислокації наземними службами були розгорнуті засоби аеродромного радіотехнічного обладнання (привідні маяки, засоби контролю, тощо).

- 10 березня 2019 р. в пунктах базування Чорноморського флоту черговими змінами центрів управління, кораблями, а також постами протиповітряної оборони проведено спільне навчання з виявлення повітряних цілей і відбиття повітряних ударів. До навчань залучалося понад 30 кораблів ЧФ в різних пунктах базування.

- 11 березня 2019 року на п’яти полігонах на ТОТ України АР Крим розпочався польовий етап навчань частин і підрозділів ракетних військ і артилерії 22 армійського корпусу ЧФ РФ. До навчань залучалися понад 200 одиниць ракетно-артилерійського озброєння, у т.ч. РСЗВ “Град”, САУ 2С1 “Гвоздика”, гаубиці Д-30, САУ 2С9 “Нона-С”, міномети, а також понад 1000 військовослужбовців. Головна мета – відпрацювання управління артилерійським вогнем та проведення двосторонніх тактичних навчань. Польовий вихід триватиме до середини квітня 2019 року і завершиться двосторонніми бригадними тактичними навчаннями 129-ї окремої бригади берегової оборони та 810-ї окремої бригади морської піхоти.

- 25-29 березня 2019 р. на полігоні в районі мису Опук проведені спільні двосторонні тактичні навчання підрозділів 7-ої десантно-штурмової дивізії Південного військового округу (м. Новоросійськ). В навчаннях беруть участь підрозділи 108-го десантно-штурмового (Новоросійськ) та 1141-го артилерійського полків (Анапа), 171-й окремий десантно-штурмовий батальйон (Феодосія), рота зі складу танкового батальйону 7-ї дшд, який був сформований у 2018 році та укомплектований танками Т-72Б3, військово-транспортна авіація, 39-й вертолітній

авіаполк (Джанкой), великі десантні кораблі “Цезарь Куников” та “Азов” 197-ї бригади десантних кораблів (Севастополь). Всього до навчань залучалося понад 1,5 тис. військовослужбовців, понад 300 одиниць військової техніки, безпілотні літальні апарати. Основні завдання, що відпрацьовувалися – висадка повітряних та морських десантів (батальйонної групи) з метою захоплення та утримання пунктів управління умовного противника, вигідних рубежів, знищення таборів незаконних збройних формувань.

- 29 березня кораблі Чорноморського флоту РФ залучалися до навчання із застосуванням ракетного та артилерійського озброєння об'єднань і з'єднань Південного військового округу у складі розвідувально-ударних контурів в рамках так званого “єдиного дня вогню” під керівництвом командувача ПдВО генерал-полковника О.Дворнікова. Всього до навчань залучалося понад 5 тис. військовослужбовців в п'яти регіонах, понад 500 одиниць артилерійських установок і ракетних комплексів, зокрема, оперативно-тактичні ракетні комплекси “Искандер-М”, кораблі з ракетними комплексами “Калибр-НК”, а також армійська, штурмова та оперативно-тактична авіація 4-ї армії ВПС і ППО.

- 29 березня 2019 р. в районі полігону Опук проведені спільні навчання кораблів так званих “прикордонних управлінь ФСБ РФ по Криму і Краснодарському краю”, кораблів ЧФ, авіації ФСБ РФ, де відпрацьовувалися сценарії протидії “незаконному проходу іноземних кораблів” через Керченську протоку. Під час навчань проводилися стрільби з корабельної, авіаційної та стрілецької зброї, десантування на “судно-порушника” безпарашутним та абордажним способами.

- 30 березня 2019 року у зв'язку із заходом до акваторії Чорного моря кораблів постійного з'єднання ОБМС НАТО на Середземному морі “Standing NATO Maritime Group 2” (SNMG-2) до спостереження за їх діями залучені розвідувальний корабель “Иван Хурс” та патрульний корабель “Василий Быков” ЧФ РФ.

У 2019 році до ТОТ України в Криму планується поставка нового дивізіону берегового ракетного комплексу “Бастіон” до складу 15 окремої ракетно-артилерійської бригади ЧФ РФ (Севастополь). Всього протягом 2019 року до Південного військового округу має надійти понад 1000 одиниць новітніх та модернізованих зразків озброєння, засоби зв'язку та автоматизовані системи управління.

✓ *Таким чином, протягом березня 2019 року на ТОТ України в Криму відбулося посилення охорони так званого “Керченського транспортного переходу” шляхом залучення до патрулювання акваторії Керченської протоки двох нових транспортно-десантних катерів так званого “кримського управління Росгвардії”.*

– Наприкінці березня відбулося тимчасове (на період навчань) посилення угруповання військ в Криму за рахунок перекидання 2-х батальйонів 108-го парашутно-десантного полку.

– Триває оновлення військової та спеціальної техніки з'єднань і частин Південного військового округу (ПдВО) за рахунок постачання нових і модернізованих зразків.

– У складі з'єднання повітряно-десантних військ (7 дшд) ПдВО, яке дислокується в м.Новоросійськ, у 2018 році сформовано непригаманний такому

роду військ підрозділ – танковий батальйон, який в разі необхідності може бути оперативно перекинутий до окупованого Криму з метою посилення угруповання військ (що підтверджено в ході навчань на полігоні Опук 25-29.03.19 р.).

– Спрямованість бойової підготовки угруповання ЗС РФ на ТОТ України в Криму протягом березня 2019 року носила переважно плановий характер і була зосереджена як на підтриманні з'єднань і частин у готовності до застосування за призначенням (дивізійні берегових ракетних комплексів, авіація, системи ППО, артилерійські підрозділи) так і проведені низки спеціальних навчань: висадка підрозділів повітряно-десантних військ (7-ма дшд) комбінованими способами (повітряним та морським), відпрацювання управління розвідувально-ударними контурами.

– Особливістю бойової підготовки угруповання окупаційних військ стали спільні навчання “прикордонних” і військових кораблів ЗС РФ, авіації ФСБ РФ, де відпрацьовувалися практичні заходи протидії “незаконному проходу іноземних кораблів” через Керченську протоку. Вказані навчання проводилися відповідно до раніше розробленого плану заходів реагування (спільних дій прикордонників, авіації і флоту) з метою недопущення “несанкціонованого” проходу в Азовське море кораблів іноземних ВМС.

✓ *Слід звернути увагу на реакцію командування ЧФ РФ на вхід до Чорного моря загону кораблів постійного з'єднання ОБМС НАТО на Середземному морі, до спостереження за якими були залучені розвідувальний та патрульний кораблі. Такими діями РФ намагається продемонструвати готовність до негайної реакції на дії кораблів ОБМС НАТО, які перебувають в зоні її “життєво” важливих інтересів.*

✓ *Воєнно-політична обстановка навколо окупованого Криму оцінюється як напружена, стабільна. Ознак безпосередньої підготовки угруповання ЗС РФ до наступальної операції не виявлено. У березні відмічається активізація заходів бойової підготовки окупаційних військ в Криму, яка зосереджена як на підтриманні у бойовій готовності до негайного застосування чергових сил, так і проведені спеціальних навчань з метою удосконалення взаємодії різнорідних сил при виконанні окремих операцій.*

✓ *Реакція командування ЗС РФ на перебування кораблів ОБМ НАТО в Чорному морі вказує на те, що цей фактор розглядається як безпосередня загроза її безпеці у регіоні та демонструє готовність до негайної відповіді військовими засобами. Вказаний фактор сприяє зростанню воєнно-політичної напруженості в регіоні, і за умов активних дій сил НАТО в районі Керченської протоки, здатний дестабілізувати обстановку.*

6.2 Обстановка в морських районах прилеглих до ТОТ України в Криму

Згідно з даними Адміністрації Державної Прикордонної служби України (далі – ДПСУ), а також Донецько-Луганського регіонального управління ДПСУ за період з 01 по 31 березня 2019 р. в Керченській протоці (район з центром в точці Ш=45°12,2' Пн., Д=36°29,3' Сх.) та акваторії Азовського моря відмічено багаторазові факти незаконного обмеження торговельного судноплавства, законних інтересів судновласників та членів екіпажів окупаційною владою РФ стосовно торговельних суден, які здійснювали рейси через Керченську протоку до Бердянського та Маріупольського морських портів. При цьому проводилися

численні перевірки документів екіпажу, огляд жилих та вантажних приміщень суден, фотографування документів членів екіпажів. Середня тривалість становила година-півтори.

Всього за вказаний період відмічено затримання з проведенням прикордонного контролю 44 судна: під прапорами Туреччини – 1, Болгарії – 4, Ліберії – 9, Мальти – 8, Республіки Панама – 7, Кіпр – 2, Того – 4, Палау – 3, Маршалових островів – 1, Коморських островів – 1, Сьєрра-Леоне – 1, Островів Кука – 1, Гонг-Конгу – 1, Молдови – 1.

За аналізом моніторингової групи фонду “Майдану закордонних справ”, “Інституту Чорноморських стратегічних досліджень та редакції порталу “BlackSeaNews” тривалість штучних затримок суден у березні 2019 року становили:
 -на вході до Азовського моря - в середньому 25,3 години, що є мінімальним показником за весь період блокади за виключенням липня 2018 року;
 -на виході з Азовського моря – відмічено зростання часу затримання після зменшення в грудні-січні, при цьому в середньому затримка склала 33,7 години (лютий - 30,6 годин, в січні - 23,9 години).

За даними Адміністрації морських портів України протягом березня 2019 року до портів окупованого Криму зафіксовано заходження 19 вантажних суден-порушників, з яких два під іноземним прапором, решта під прапором РФ, які здійснили впродовж місяця 51 захід до закритих портів на ТОТ України в Криму: Керч, Камиш-Бурун, Крим, Феодосія, Севастополь, Ялта.

Іноземні судна-порушники:

- суховантажне судно “BELLATRIX”, IMO 8230405, прапор Болівії;
- суховантажне судно “ANTALYA”, IMO 7615232, прапор Того.

6.3 Соціально-економічні та політичні процеси на тимчасово окупованій території

6.3.1 Суспільні процеси на ТОТ України АР Крим.

Загальна суспільно-політична ситуація на ТОТ України АР Крим та м.Севастополь характеризується продовженням політики асиміляції тимчасово окупованих територій з іншими регіонами РФ, у т.ч. за рахунок лобіювання інтересів виключно «російської національної громади», а також блокування діяльності будь яких опозиційно налаштованих етнічних меншин. При цьому, увага т.зв. «органів влади та місцевого самоврядування» зосереджена на реалізації агітаційних, адміністративних та репресивних заходів, що мають стати на заваді деокупації АР Крим, створити у суспільстві максимально лояльне ставлення до отримання російського громадянства, а також створити культурно-історичний розрив з материковою частиною України.

6.3.2 Ситуація в економічній структурі ТОТ України АР Крим

– На прес-конференції в сімферопольському мультимедійному прес-центрі МІА “Росія сьогодні” т. зв. «голова Державного комітету по водному господарству і меліорації Республіки Крим» Ігор Вайль заявив, що кримські водойми продовжують наповнюватися - на сьогоднішній день водосховища природного стоку нібито заповнені на 78,7%, їх обсяг нібито становить 198 млн кубометрів, чого нібито достатньо для проходження всього 2019 року. За його словами, наповнення наливних водосховищ питного призначення у східній частині Криму становить 27,4 млн кубометрів або 16,2% від проектного об’єму. Він також зазначив, що за період

з 2014 по 2018 роки в наливні водосховища Східного Криму подано води загальним об'ємом 173,7 млн кубометрів, чого нібито вистачить для забезпечення питних і господарсько-побутових потреб населення Східного Криму в зимовий період 2019 року.

– 05 березня відповідним розпорядженням уряду Росії із власності АР Крим в російську федеральну власність перейшли об'єкти «Крименерго». Повідомляється, що серед об'єктів – електростанція «Бахчисарай» із обладнанням і спорудами, повітряна лінія 220 кВ Сімферопольська – Бахчисарай і низка мереж загальною протяжністю понад 39 км. «Після прийняття на баланс Росмайна вони будуть передані в розпорядження створеного нещодавно акціонерного товариства з державною участю», – йдеться в документі.

– Держкорпорація "Ростех" повідомила, що другий енергоблок т. зв. «Таврійської ТЕС» на ТОТ АР Крим в Сімферополі нібито успішно пройшов комплексні випробування. У компанії відзначили, що наступним кроком стане атестація і введення другого блоку в експлуатацію. Сукупна потужність обох блоків «Таврійської ТЕС» становить 480 МВт.

– 06 березня у Міністерстві палива та енергетики Росії повідомили, що енергосистема ТОТ АР Крим нібито почала видавати надлишок власної генерації до 300 МВт потужності в енергосистему Краснодарського краю сусідньої Росії. Перетікання потужності відбувалося в окремі нічні години, в період мінімального споживання. Це стало нібито можливим в результаті завершення комплексних випробувань другого блоку т. зв. «Таврійської ТЕС», що розташована під Сімферополем.

6.3.3 Кадрові призначення окупаційної влади РФ в Криму.

В березні 2019 року продовжують фіксуватися кадрові ротації в незаконних органах влади Криму та м. Севастополя.

– 12 березня 2019 року новим «міністром» спорту призначена Ольга Торубарова. Відповідний указ опублікований на офіційному порталі «уряду» РК. До призначення по пост так званого міністра спорту РК Ольга Торубарова в різний час обіймала посади заступника міністра праці і соціального захисту Алтайського краю, уповноваженого з прав дитини в Калузькій області.

– В т.зв. «Ялтинській міській адміністрації» протягом тривалого часу залишаються вакантними посади керівників підрозділів, відповідальних за сфери: курортів і туризму, муніципальних закупівель, промисловості, транспорту і зв'язку, муніципальної служби, кадрової політики, бухгалтерського обліку та звітності.

Не зважаючи на суттєвий дефіцит управлінського персоналу, лише незначний відсоток мешканців півострову бере участь у конкурсах на заміщення відповідних посад в органах окупаційної влади.

6.3.4 Шодо порушення прав населення в Криму

В березні 2019 року продовжувався тиск на осіб, які демонструють незгоду з встановленим політичним режимом, не виконують його вимог або можуть потенційно представляти загрозу останньому (передусім, представники кримськотатарського населення; українські активісти, які утримуються в кримінально-виконавчих установах).

Так, російські силовики продовжують проведення масових обшуків, а саме:

– 27 березня російські силовики в окупованому Криму провели масові обшуки в 26 будинках кримських татар. Обшуки супроводжувалися пропагандистськими

повідомленнями російських ЗМІ про затримання в Криму членів забороненої в РФ організації "Хізб ут-Тахрір", яким інкримінується ст.205.5 Кримінального Кодексу РФ "Участь в діяльності організації, яка відповідно до законодавства Російської Федерації визнана терористичною", ще до пред'явлення звинувачення активістам.

Було затримано 20 осіб, яких підозрюють в причетності до забороненої в РФ організації "Хізб ут-Тахрір".

28 березня затримали ще трьох кримськотатарських активістів, в будинках яких в їх відсутність були проведені обшуки.

✓ 27-28 березня окупаційний суд заарештував всіх 23 затриманих після обшуків кримськотатарських активістів. Їм обрали запобіжний захід у вигляді утримання під вартою до 15 травня 2019 року.

– Двом фігурантам другої Бахчисарайської "справи Хізб ут-Тахрір" - Тимуру Ібрагімову і Мемету Беялову - змінили звинувачення з частини другої ст. 205.5 КК РФ ("участь в діяльності терористичної організації") на частину першу ("організація діяльності терористичної організації").

– 4 березня, виповнилося 100 днів, як українські моряки знаходяться в російському полоні. Україна разом з усіма цивілізованими країнами світу закликає РФ до дотримання норм міжнародного гуманітарного права, зокрема норм Женевської Конвенції 1949 року.

✓ Окупаційна влада Криму, за вказівкою Кремля, продовжує переслідування та ув'язнення за релігійною ознакою представників етнічних меншин Криму.

7. Робота Представництва та державних органів з питань деокупації та реінтеграції Криму

У березні 2019 року з питань реінтеграції та деокупації Автономної Республіки Крим вживались такі основні заходи:

7.1 Щодо авіаперельотів до ТОТ України в Криму

За результатами роботи щодо притягнення до відповідальності чи застосування санкцій до авіаперевізників, які здійснювали польоти до закритих аеропортів на ТОТ України АР Крим, проведеної у січні, оперативно-розшуковим управлінням Азово-Чорноморського регіонального управління Державної прикордонної служби України повідомлено Головне управління Служби безпеки України в Автономній Республіці Крим про виявлення кримінального правопорушення та надано перевірену інформацію щодо перельотів окремими повітряними суднами до ТОТ України в АР Крим та до іноземних країн.

За результатами опрацювання повідомлення оперативно-розшукового управління Азово-Чорноморського регіонального управління Державної прикордонної служби України Головним управлінням Служби безпеки України в Автономній Республіці Крим долучено надані матеріали до матеріалів кримінального провадження № 2201400000000079 та здійснено запити на міжнародну правову допомогу у кримінальних справах.

7.2 Щодо екологічної ситуації на ТОТ України в Криму

Особливої уваги на даний час потребує питання незаконного видобутку піску на території Верхньо-Чурбашського та Нижньо-Чурбашського хвостосховищ колишнього Камиш-Бурунського залізорудного комбінату неподалік від м. Керч,

що є небезпечним для життя та здоров'я людей і може становити загрозу екологічній безпеці.

За результатами надісланих у січні 2019 року листів встановлено, що Головним управлінням Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі внесено відомості про кримінальне правопорушення за вказаним фактом до ЄРДР. Триває досудове розслідування.

У той же час Представництвом встановлено, що відповідна господарська діяльність здійснюється юридичними особами, які мали відповідні дозволи на користування надрами виданими відповідно до законодавства України та дія яких зупинена наказом Державної служби геології та надр України 19.05.2015 № 123, що підтверджено листом Державної служби геології та надр України від 15.03.2019 р. № 4903/03/14-19.

Крім того, у березні проведено аналіз Державного реєстру ділянок надр та ліцензій Російської Федерації на предмет виявлення суб'єктів господарювання, що отримали ліцензії на користування надрами на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя за законодавством Російської Федерації та, відповідно, здійснюють незаконне користування надрами України. За результатами аналізу встановлено, що в реєстрі міститься 170 записів щодо надання незаконними органами влади на ТОТ України в АР Крим ліцензій на користування надрами.

✓ *За результатами опрацювання відповідних записів встановлено 29 юридичних осіб, відомості про яких містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань України, та які здійснили повторну реєстрацію у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб Російської Федерації. З 29 юридичних осіб 22 мали спеціальні дозволи на користування надрами України, дію яких було зупинено наказом Державної служби геології та надр України від 19.05.2015 р. № 123.*

7.3 Щодо політичних в'язнів

Представництвом отримано відповіді на запити до Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі та Головного управління Служби безпеки України в Автономній Республіці Крим з метою встановлення вичерпного переліку осіб, які позбавлені особистої свободи окупаційною адміністрацією та/або органами влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України та/або території Російської Федерації у зв'язку з громадською або політичною діяльністю таких осіб (політв'язнів) та за всіма фактами незаконного позбавлення свободи було внесено відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань.

Відслідковувалась ситуація щодо проведення 27.03.2019 р. представниками незаконно-створених правоохоронних органів Російської Федерації на ТОТ України в АР Крим незаконних обшуків кримськотатарського населення у с. Строганівка і с. Каменка Сімферопольського району та пов'язаних з ними незаконних затримань громадян України. За інформацією ГУНП в АР Крим та м. Севастополі за вказаними фактами розпочато два кримінальні провадження № 12019010000000049 від 27.03.2019 р. за ознаками кримінального правопорушення передбаченого ч. 2 ст. 162 КК України та № 12019010000000050 від 27.03.2019 р. за ознаками кримінального правопорушення передбаченого ч. 1 ст. 146¹ КК України.

Список опрацьовується з метою внесення пропозицій щодо взаємодії з родинами відповідних осіб.

✓ *За даними Представництва на території РФ і окупованого Криму незаконно утримуються майже 100 українських громадян та 24 військовополонених українських моряків.*

7.4 Щодо постачання води та сировини до ТОТ України в Криму

Представництвом відстежується питання функціонування насосної станції на мисі Кутара у Новотроїцькому районі Херсонської області, що забезпечувала сировиною підприємства хімічної промисловості на ТОТ України АР Крим. За результатами робочих нарад з представниками правоохоронних органів Автономної Республіки Крим та Азово-Чорноморського регіонального управління Державної прикордонної служби України встановлено, що на даний час відомості про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань за фактом незаконного постачання сировини на ТОТ України АР Крим не внесено, а насосна станція тимчасово зупинена власниками на зимовий період.

✓ *Питання внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань правоохоронними органами Херсонської області та розслідування як за фактом незаконного постачання сировини до ТОТ України АР Крим так і незаконного користування надрами на цей час залишається невирішеним.*

7.5 Щодо виборчого процесу для жителів ТОТ України в Криму

Представництвом відстежувалось питання участі жителів ТОТ України Крим та внутрішньо-переміщених осіб з ТОТ України Крим у виборах Президента України. Підготовлено необхідну інформацію щодо розміщення у районах наближених до ТОТ України Крим відділів ведення державного реєстру виборців, а також виборчих дільниць, де мешканці ТОТ України АР Крим можуть реалізувати своє право на участь у виборах Президента України. Проведено нараду з правоохоронними органами щодо необхідності унеможливлення будь-яких провокаційних дій відносно громадян України – жителів ТОТ України АР Крим під час їх участі у виборах Президента України.

7.6 Щодо ситуації в районах наближеного до ТОТ України в Криму

У березні проведено нараду та узгоджено подальші кроки щодо протидії незаконній господарській діяльності у сервісній зоні контрольного пункту в'їзду-вийїзду «Каланчак».

Управлінням Північно-Кримського каналу подано позов до Господарського суду Херсонської області про визнання договору сервітуту між управлінням Північно-Кримського каналу та приватним підприємством «Імперія – Агро» відносно земельної ділянки у сервісній зоні КПВВ «Каланчак» недійсним.

Крім того, Представництво отримало від управління Північно-Кримського каналу інформацію, про ймовірне сприяння незаконній господарській діяльності у сервісній зоні КПВВ «Каланчак» посадових осіб місцевих органів державної влади. Зокрема, управління Північно-Кримського каналу посилається на той факт, що ними отримано копію уже третьої «версії» паспорту прив'язки на розміщення тимчасових споруд на земельній ділянці, що належить управлінню Північно-Кримського каналу на праві постійного користування, на одні й ті самі об'єкти під одним й тим самим реєстраційним номером та однією датою видачі, але усі видані на різний строк до 2018 р., 2025 р. та 2040 р.

✓ *Вважає за доцільне щоб управління Північно-Кримського каналу у судовому порядку визнано недійсним або розірвало договір сервітуту з ПП «Імперія-Агро». Після набуття відповідним рішенням суду законної сили та шляхом взаємодії Каланчацької ОТГ, Каланчацької РДА, Херсонської ОДА на визначеній території доцільно розмістити легальну автостанцію, а шляхом взаємодії підрозділів Укртрансбезпеки у Херсонській області, Національної поліції, Служби безпеки України, Державної фіскальної служби України припинити діяльність нелегальних перевізників.*

7.7. Робота державних органів з питань деокупації та реінтеграції Криму

У березні 2019 року згідно отриманої інформації від :

Азово-Чорноморського регіонального управління ДПС України за результатами службової діяльності регіонального управління припинено 214 правопорушення, відмовлено в пропуску 97 особам.

На ділянці регіонального управління виявлено: 12 осіб з недійсними документами та 4 особи без документів; 5 осіб з підробленими паспортними документами; 1 одиниця зброї; 15 штук боєприпасів; 420 пачок цигарок; 1 викрадений транспортний засіб; 2,005 кг наркотичної речовини; 0,03 г психотропної речовини; 0,006 кг прекурсорів.

У 3 випадках в суміжних з Кримом акваторіях було припинено незаконний вилов водних живих ресурсів, загальна сума збитків становить 90008 грн.

Головного управління СБУ в АРК, протягом березня 2019 р. розпочато 1 кримінальне провадження № 22019011000000007 від 14.03.2019 за ч. 4 ст. 110-2 КК України. Окрім того, закінчено 2 кримінальних провадження у відношенні Вишинського К.В., та Степаненко С.В., які направлено до суду для прийняття рішення.

З метою попередження загроз державі у економічній та інформаційній сферах здійснено 13 профілактичних заходів.

8. Правова робота Представництва щодо Криму

У березні 2019 р. Представництво проводило правову роботу за низкою напрямів.

8.1. Щодо практичної реалізації застосування обмежувальних заходів (санкцій) визначених Законом України «Про санкції»

Сприяння блокуванню активу ТОВ "В.Ф. ТАНКЕР" (морського судна «Mekhanik Pogodin»)

В межах сприяння застосуванню спеціальних обмежувальних заходів (санкцій) до порушників, зокрема, стосовно судна під прапором РФ «Mekhanik Pogodin», що знаходиться у власності російської компанії, яка перебуває відповідно до Закону України «Про санкції» у санкційному списку затвердженому Указом Президента України № 126/2018 від 14 травня 2018 р., Представництвом взято участь в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог, у судовій справі за позовом ТОВ «В.Ф. ТАНКЕР» до Азово-Чорноморського регіонального управління ДПС України та Капітана Херсонського МТП про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії – скасування рішень, щодо блокування в Херсонському морському порту судна «Mekhanik Pogodin».

✓ 3 грудня 2018 р. Херсонським окружним адміністративним судом по справі № 2140/1776/18 винесено рішення про відмову у задоволенні позовних вимог ТОВ «В.Ф. Танкер» в повному обсязі.

В лютому 2019 р. Представництвом отримано ухвалу П'ятого апеляційного адміністративного суду від 21 січня 2019 р. про відкриття апеляційного провадження та апеляційну скаргу АТ «Судохідна компанія «Волзьке пароплавство» (правонаступник ТОВ «В.Ф. Танкер» на рішення Херсонського окружного адміністративного суду від 03 грудня 2018 р. по справі № 2140/1776/18.

Представництвом до П'ятого апеляційного адміністративного суду надано «Відзив третьої особи», що не заявляє самостійних вимог, в якому обґрунтовано безпідставність вимог апелянта (АТ «Судохідна компанія «Волзьке пароплавство») та наведено доводи встановлення судом І-ї інстанції всіх обставин справи та ухвалення судового рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

12 березня 2019 року за участю представника від Представництва в П'ятому апеляційному адміністративному суді відбулося судове засідання з розгляду апеляційної скарги АТ «Судохідної компанії «Волзьке пароплавство» на рішення Херсонського окружного адміністративного суду від 03 грудня 2018 р. по справі № 2140/1776/18 за позовом ТОВ «В.Ф. ТАНКЕР» до Азово-Чорноморського регіонального управління ДПС України та Капітана Херсонського МТП про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, скасування рішень.

✓ Рішенням П'ятого апеляційного адміністративного суду у задоволенні апеляційної скарги позивача відмовлено, рішення Херсонського окружного адміністративного суду залишено без змін та набрало законної сили.

8.2. Сприяння протидії незаконному впливу держави агресора на промислове рибальство та інші форми морекористування в Азовському морі

В ході проведення моніторингу соціально-економічних та політичних процесів на ТОТ України в АР Крим Представництвом з відкритих джерел отримано інформацію про підписання українською стороною в особі Державного агентства рибного господарства України Протоколу з розподілу квот на вилов риби (далі – Протокол) в рамках діючої Угоди між Державним комітетом України з рибного господарства і рибної промисловості та Комітетом Російської Федерації з рибальства з питань рибальства в Азовському морі 1993 р.

В березні 2019 р. Представництвом від Державного агентства рибного господарства України (далі – Держрибагенство) у відповідь на письмовий запит отримано копію підписаного Протоколу.

У своєму листі Держрибагенство зазначає, що Протокол було вчинено дипломатичними каналами у повній відповідності до вимог національного законодавства та чинних міжнародних договорів. З української сторони документ підписано Головою української частини комісії відповідно до Технічного завдання, погодженого Міністерством закордонних справ України

✓ Представництвом проаналізовано зміст Протоколу та за результатами аналізу вбачається, що Протокол підписано з численними порушеннями, а сам факт його підписання, цілком ймовірно, буде застосовано РФ з метою пропаганди зміни правового статусу тимчасово окупованого Криму та використання господарюючими суб'єктами промислового рибальства, незаконно діючими на ТОТ України АР Крим, квот на вилов основних промислових риб Азовського моря, а

також протиправного затримання та перевірки українських рибальських суден, а також вчинення інших протиправних дій.

Щодо змісту Протоколу та наслідків його вчинення:

Не відповідає дійсності період проведення XXX сесії Україно-Російської Комісії з питань рибальства в Азовському (далі – Комісія) зазначений у протоколі як «23-25 жовтня 2018 р.». Це пов'язано з тим, що 24 жовтня 2018 р. голова української делегації призупинив роботу XXX сесії Комісії після заяви, присутнього на ній, Голови Меджлісу кримськотатарського народу, народного депутату України Р.Чубарова, який заявив про ознаки і факти порушення діючого законодавства України керівником російської делегації. В результаті, сесія Комісії не була поновлена, а російська делегація залишила територію України.

Не відповідає дійсності інформація про розгляд додаткових питань Української сторони, а також Протокол не містить вмотивованих відповідей на додаткові питання російської сторони.

Так 23 жовтня 2018 р. у перший день засідання Комісії Перший заступник Гданов І. Р., який був включений до складу української делегації, зазначив, що видане Урядом Російської Федерації Розпорядження № 2068-р від 28.09.2018р. про надання МО РФ на 20 років в уособлене водокористування частини акваторії Таганрозької затоки Азовського моря для забезпечення оборони та безпеки держави прямо суперечить п.п. 1, 2 ст. 1 та п. 1 ст. 2 Угоди між Україною і РФ з питань рибальства в Азовському морі (далі – Угода), **що обмежує права українських рибалок у зазначеній акваторії, а також вказав російській делегації на факти:**

1) цілеспрямованого затримання та викрадення українських рибалок російськими прикордонниками в Азові, що також є недотриманням Російською Федерацією положень ст. 1 і 2 зазначеної Угоди;

2) надання Росрибальством квот організаціям і підприємствам в окупованому Криму на вилов водних живих ресурсів Азовського моря, що є порушенням п.2 ст.2 Угоди;

3) побудови, в порушення п. 4, 5, 6, 7 преамбули Угоди, РФ т.зв. «Кримського мосту»;

4) захоплення РФ на території Криму профільного українського інституту «ЮгНИРО», що не дозволяє Україні виконувати ст.6 Угоди.

На констатовані факти та запитання Першого заступника так звані «члени російської делегації» ніяких відповідей по суті не дали.

У Протоколі питання російській стороні щодо зазначених Першим заступником фактів неправомірної діяльності країни-агресора сформовані невірні, а відповіді на них не мають конкретики. Так, російська сторона не пояснила прийнятого урядом РФ розпорядження про надання МО РФ в окреме користування частини акваторії Таганрозької затоки Азовського моря, а лише повідомила, що вивчить дане питання та проінформує Українську сторону, не визначивши конкретних строків та форму надання відповіді.

Російській стороні запропоновано надати інформацію «про кількість виданих дозволів на добування водних біоресурсів в акваторії Азовського моря та підстави їх видачі», на що російська сторона повідомила про кількість поданих заяв (130) без вказання кількості виданих дозволів та підстав їх видачі.

Проекти протоколу учасниками української сторони на погодження та надання пропозицій і зауважень не подавалися, принаймні до Представництва не

надходили, а вказаний Держрибагенством спосіб вчинення Протоколу «дипломатичними каналами» взагалі Положенням не передбачений.

Першого заступника, як члена української делегації, з жодними Технічними завданнями стосовно проведення XXX сесії Комісії та підписання Протоколу не було ознайомлено.

Представництвом направлено листа Держрибагенству із викладенням зауважень до змісту Протоколу, способу його вчинення та зазначенням негативних наслідків його підписання, а також з проханням терміново надати копії усіх матеріалів листування з російською стороною щодо підписання Протоколу за період з 25 жовтня 2018 р. по 11 лютого 2019 р.

Також направлено листи до Адміністрації Президента України, Міністерства закордонних справ України, Служби безпеки України та Служби зовнішньої розвідки для вжиття заходів реагування у межах компетенції.

До листів додано копію вищезазначеного листа адресованого Держрибагенству, копію листа отриманого від Держрибагенства разом із копією Протоколу.

✓ *За підсумками розгляду зауважень Представництва до змісту Протоколу та негативних наслідків його підписання, очікується вжиття компетентними органами відповідних заходів реагування, в тому числі стосовно розгляду питання доцільності денонсації відповідних україно-російських договорів, що стосуються Азовського моря.*

8.3. Аналіз «нормативно-правових актів» окупаційних органів влади РФ, які неправомірно застосовуються на ТОТ України в АРК, прийнятих у березні 2019 року.

З метою здійснення більш якісного моніторингу додержання прав і законних інтересів громадян України, які проживають на ТОТ України в АРК, здійснено правовий аналіз «нормативно-правових актів» окупаційних «органів влади», що діють на території АР Крим, прийнятих у березні 2019 року.

Т.зв. «державною радою республіки Крим» прийнято 10 т.зв. «законів».

– Особливу увагу необхідно звернути на так званій «закон РК» № 581-ЗРК/2019 «Про внесення змін до Закону РК «Про бюджет РК на 2019 рік та на плановий період 2020 і 2021 років» яким збільшено попередньо встановлені розміри безоплатних надходжень до «бюджету РК» - у розмірі 150 276 299 413,16 рублів.

Попередньо, у 2018 році зміни до бюджетного «законодавства РК» щодо задоволення фінансових потреб окупаційної адміністрації РФ в Криму вносилися неодноразово, зокрема т.зв. «законами» № 485-ЗРК/2018 та № 480-ЗРК/2018.

Така ситуація яскраво свідчить про неспроможність окупаційної адміністрації РФ в Криму власними силами забезпечити задоволення фінансових потреб Кримського півострова та про необхідність істотного дотаційного фінансування, зокрема, з бюджету РФ.

Так званим «законом» від 19 березня 2019 р. № 577-ЗРК/2019 затверджено укладені 25 грудня 2018 р. між Міністерством фінансів Російської Федерації та незаконно створеною «радою міністрів республіки Крим» додаткові угоди до угод від 11 грудня 2017 р. № 01-01-06/06-316 та від 25 грудня 2017 р. № 01-01-06/06-385, про надання бюджету «республіки Крим» з федерального бюджету кредиту для часткового покриття дефіциту бюджету «республіки Крим».

– Крім того, «державною радою республіки Крим» 13 березня 2019 р. на позачерговому засіданні так званій «десятій сесії» було розглянуто 11 проектів

«нормативних актів», переважна більшість яких (з № 2290-1/19 по № 2288-1/19 та з № 2284-1/19 по № 2282-1/19) стосуються передачі (продажу, користування) земельних ділянок, які є державною власністю. Такі дії завдають шкоди майновим та загальнонаціональним інтересам України.

– Також, «постановою» від 13 березня 2019 року № 2281-1/19 т.зв. «державна рада республіки Крим» розпочала процедуру формування «виборчої комісії республіки Крим» для проведення запланованих на 8 вересня 2019 року незаконних повторних «виборів депутатів державної ради республіки Крим». Зазначений «акт» передбачає залучення вочевидь найбільш прихильних до органів окупаційної «влади» держави-агресора громадян, до незаконної діяльності «виборчої комісії республіки Крим» та створює оманливе враження участі суспільства в т.зв. «волевиявленні».

Попередньо, у лютому 2019 р., т.зв. «державною радою республіки Крим» т.зв. «законом» від 26 лютого 2019 року № 572-ЗРК/2019 врегульовувалися виборчі питання щодо запланованих на 8 вересня 2019 року «виборів», а також залучення до їх проведення осіб, які проживають на ГОТ України АР Крим.

Такі активні дії є підставою для вжиття державними органами України заходів реагування, зокрема, щодо заклику міжнародної спільноти до застереження незаконно створених в АР Крим «органів влади» в незаконності проведення таких виборів, їх невизнання у разі проведення та застосування додаткових санкцій за порушення норм міжнародного права.

✓ Так звані «урядом» міста Севастополя за період з 01 по 31 березня 2019 року прийнято 61 «постанову» та «розпорядження», а т.зв. «губернатором» міста Севастополя видано 19 «указів» та «розпоряджень».

– Увагу слід звернути на так званий «указ» від 14 березня 2019 року № 115-РГ яким у місті Севастополі створюються комісії з метою забезпечення проведення у квітні – червні 2019 року призову на строкову військову службу у складі збройних сил Російської Федерації громадян у віці від 18 до 27 років, які проживають на території міста Севастополя.

9. Організаційно-кадрова робота Представництва

Державна політика у сфері державної служби у березні 2019 року у Представництві реалізовувалась із дотриманням вимог Конституції України, Закону України «Про державну службу» та інших законів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України та Національного агентства України з питань державної служби.

Структура Представництва, затверджена Указом Президента України від 20 січня 2016 року № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим» (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 221/2017 від 17.08.2017), налічує: три політичні посади – Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим, Першого заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим та заступника Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим; посаду Керівника апарату Представництва та шість служб.

Державні службовці окремих структурних підрозділів Представництва, тимчасове розміщення яких визначено Указом Президента України від 20 січня 2016 року № 16/2016 «Питання Представництва Президента України в Автономній

Республіці Крим» (із змінами) у місті Києві, здійснюють свої повноваження у місті Києві за адресою: вул. Петра Болбочана, 8, корп. 1.

Повноваження керівника державної служби у Представництві відповідно до Закону України від 10.12.2015 № 889-VIII «Про державну службу» здійснює Керівник апарату, здійснення повноважень якого у Представництві забезпечує державний службовець, на якого покладено виконання обов'язків служби управління персоналом.

Штатна чисельність Представництва станом на 31 березня 2019 р. складає 28 одиниць. Вимоги стосовно дотримання співвідношення в державному органі посад категорій «А» і «Б» до його штатної чисельності не більше ніж 1 до 3, враховані відповідно до Закону України «Про державну службу».

Фактична чисельність працюючих у Представництві на кінець звітної періоду складає 21 особи (у минулому періоді - 22), з них 1 – особа, яка займає політичну посаду, 19 – державні службовці, 1 – робітник, зайнятий обслуговуванням державного органу (водій).

Посада Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим на сьогоднішній день досі вакантна.

У Представництві налічується 7 вакантних посад, з яких, 2 політичні посади та 6 посад державної служби, у т.ч. 1 – на період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку основного працівника.

Для зайняття вакантних посад державної служби у Представництві протягом березня проведено конкурси на такі посади:

- головного консультанта служби правового аналізу (переможця конкурсу за результатами проведеного конкурс не визначено);
- головного консультанта аналітично-інформаційної служби, на період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку Яковлевої Н.С. (кандидатів на зайняття посади не було);
- головного консультанта служби з питань реінтеграції та деокупації Автономної Республіки Крим (наразі триває строк оскарження результатів конкурсу);
- головного консультанта служби з питань реінтеграції та деокупації Автономної Республіки Крим (друга посада) (переможця конкурсу за результатами проведеного конкурс не визначено);
- головного консультанта служби міжнародних зв'язків (місце роботи – м. Київ) (наразі триває строк оскарження результатів конкурсу).

Інформацію з даного питання оприлюднено на сайтах Національного агентства України з питань державної служби та Представництва.

Прийнятих у березні п.р. не було, звільнених – 1 особа, державний службовець, який здійснював свої повноваження у місті Києві.

Військовий облік призовників і військовозобов'язаних у Представництві здійснюється відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 р. № 921.

Ведення, облік та зберігання особових справ державних службовців у Представництві здійснюється з метою системного відображення вступу, проходження та припинення ними державної служби, відповідно до Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців, затвердженого

наказом Національного агентства України з питань державної служби від 22 березня 2016 р. № 64.

Надання щорічних відпусток здійснюється у порядку та на умовах, визначених законодавством про працю. Виконання графіка щорічних відпусток працівників Представництва на 2019 рік забезпечується вчасно та знаходиться на постійному контролі у керівництва Представництва.

До кримінальної відповідальності посадові особи Представництва не притягувалися.

За додержанням законодавства про працю та про державну службу у Представництві здійснюється постійний контроль. Приділяється належна увага забезпеченню необхідних умов для високопродуктивної праці, зміцненню трудової та виконавської дисципліни.

10. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення Представництва

Для обліку бюджетних коштів в Головному управлінні Державної казначейської служби України у Херсонській області відкрито реєстраційний рахунок за **КПКВК ДБ 0301010 «Обслуговування та організаційне, інформаційно - аналітичне, матеріально - технічне забезпечення діяльності Президента України та Адміністрації Президента України».**

Протягом березня 2019 року службою фінансового та матеріально - технічного забезпечення, в повному обсязі та у визначені терміни, підготовлено та надано наступну інформацію, а також фінансову, бюджетну, податкову та іншу звітність на визначені дати:

1) до Управління фінансів та Управління бухгалтерського обліку Державного управління справами:

- «Оперативні дані про виконання державного бюджету за програмами ДУС», відповідно до затвердженого кошторису та плану асигнувань загального фонду державного бюджету за КПКВК ДБ 0301010 щодо проведених витрат Представництвом ;

- «Інформацію щодо стану розрахунків за енергоносії та житлово-комунальні послуги» ;

- пропозиції щодо виділення асигнувань загального фонду державного бюджету для забезпечення діяльності Представництва, у межах затверджених кошторисних призначень, на березень 2019 року;

- «Довідки про зміни до кошторису на 2019 рік в частині спеціального фонду»;

- «Зміни розрахунків до кошторису за спеціальним фондом»;

- «Зведення показників спеціального фонду кошторису на 2019 рік»;

- «Довідка про надходження матеріальних цінностей у натуральній формі» у березні 2019 року.

2) до ГУ Державної казначейської служби України у Херсонській області:

- форму № 7д за окремими розділами бухгалтерського обліку через електронну систему АС «Є — Звітність» на визначену звітну дату;

- довідки головного розпорядника бюджетних коштів про зміни до кошторису на 2019 рік в частині спеціального фонду для подальшого опрацювання використання у роботі;

- складено та надано, для подальшої обробки інформації в електронному вигляді та на паперових носіях, 126 поточних розрахунково - платіжних документи (юридичні та фінансові зобов'язання, платіжні доручення, реєстри) у розрізі кодів економічної класифікації видатків.

3) до Херсонської ДПІ Херсонського управління ГУ ДФС у Херсонській області, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі:

- щомісячну звітність про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для формування бази даних Пенсійного фонду України на визначену чинним законодавством звітну дату.

4) до Управління Південного офісу Держаудитслужби в Херсонській області:

- інформацію щодо фінансової діяльності Представництва у 2016 - 2018 роках за визначеними показниками та встановленим переліком, в електронному вигляді та на паперових носіях, а також структуру кредиторської заборгованості за бюджетними коштами, що утворилася станом на 01.04.2014 року та зазначена в фінансовій звітності Представництва у період діяльності в м. Сімферополь;

- Баланс (форма № 1- дс) станом на 01.01.2019 року та 8 визначених додатка.

5) до ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія»:

- підготовлено та надано звіт про обсяги спожитої електричної енергії, для контролю за встановленими лімітами на послуги електропостачання на визначену звітну дату.

– Крім того, протягом березня, фахівцями служби фінансового та матеріально - технічного забезпечення здійснювалась інша поточна фінансова, планово - економічна та бухгалтерська робота, зокрема, перевірка та обробка первинних документів з відображенням кореспонденції рахунків, згідно затверджених національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а саме: контроль за надходженням та використанням бюджетних коштів, обліку юридичних та фінансових зобов'язань, оборотних та необоротних активів, амортизації, розрахунків за авансовими звітами на відрядження, за спожиті комунальні послуги та енергоносії, поштові послуги, зв'язку та інтернет, розрахунків із заробітної плати в розрізі структури виплат, у т.ч. за листками непрацездатності, з обов'язковим утриманням, повним та своєчасним нарахуванням та перерахуванням до відповідних бюджетів податків, внесків, зборів, а також за іншими обов'язковими розділами бухгалтерського обліку, які застосовуються в бюджетних установах.

– Робота здійснюється з використанням програмних комплексів: «Фінансові документи - МЕРЕЖА», СДО «Клієнт-Казначейство», «М.Е.Дос. модуль «Звітність», системи електронного банкінгу «iBank», АС «Є-Звітність» та ін., дозволеним для використання в державних органах, програмним забезпеченням, відповідно до затверджених національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та вимог, передбачених законодавчими та нормативними актами, що регламентують облікову політику в державному секторі.

– З метою оприбуткування на баланс Представництва безоплатно отриманої в березні 2019 року комп'ютерної техніки та програмного забезпечення для облаштування робочих місць державних службовців, у межах проекту Ради Європи “Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень” (реєстраційна картка проекту, зареєстрованого Міністерством економічного розвитку і торгівлі

України від 14.01.2019 року), підготовлені необхідні документи та надані, у визначені терміни, до відповідних державних органів.

– Постановою КМУ від 06 лютого 2019 року №102 були внесені зміни до постанови КМУ від 18 січня 2017 р. № 15 “Питання оплати праці працівників державних органів”, у тому числі в частині підвищення посадових окладів державним службовцям, починаючи з 01 січня 2019 року. У зв'язку з тим, що посада Постійного Представника залишається вакантною та не призначено виконуючого обов'язки за цією посадою, відсутні юридичні підстави для введення в дію нового штатного розпису, тому заробітна плата всім категоріям працюючих, нараховується за посадовими окладами, які не відповідають вимогам Постанови № 102. Після призначення на посаду Постійного Представника, або виконуючого обов'язки за цією посадою, будуть здійснені перерахунки заробітної плати, в розрізі структури нарахувань, працюючим та звільненим працівникам Представництва, починаючи з 01 січня 2019 року.

– На виконання Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», на підставі первинних бухгалтерських документів, у визначених законодавством обсягах, внесено поточну фінансову інформацію щодо використання Представництвом коштів Державного бюджету, для подальшого оприлюднення зазначеної інформації на єдиному веб-порталі Міністерства фінансів України «Є-DATA», але у зв'язку з тим, що Постійний Представник - керівник державного органу, або виконуючий обов'язки за цією посадою не призначений — відсутні юридичні підстави для оформлення електронного цифрового підпису керівника і як наслідок, зазначену інформацію оприлюднено на веб-порталі.

– З цієї не ж причини, на електронному майданчику “ПРОЗОРО”, не розміщено Додаток до річного плану закупівель, який складено з використанням Єдиного закупівельного словника ДК 021:2015, на підставі розрахунків до кошторису та плану асигнувань Представництва на 2019 рік, затверджених Державним управлінням справами, за всіма кодами запланованих предметів закупівлі. Відсутність зазначеної інформації на авторизованому електронному майданчику - унеможливорює укладання договорів з підприємствами та організаціями щодо надання послуг, у т.ч. комунальних та зв'язку, придбання паперу, канцтоварів тощо для забезпечення сталої роботи Представництва.

– Службою фінансового та матеріально-технічного забезпечення, відповідно до вимог чинної законодавчої бази, проводиться постійний контроль за дотриманням фінансової дисципліни, встановленням лімітів/нормативів при використанні матеріальних та енергоресурсів. Систематично здійснюється вивчення та застосування на практиці оновленої законодавчої та нормативної бази з планово – економічних, фінансових питань, а також за всіма розділами бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема з питань казначейського обслуговування та складання фінансової, бюджетної, податкової та іншої, визначеної чинним законодавством звітності, яку зобов'язані надавати розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.

За дорученням керівництва, вирішувалися інші питання щодо діяльності Представництва, зокрема, підготовка проектів розпорядчих документів, надавалися відповіді на листи громадян/установ за напрямком діяльності служби.

II Розділ АНАЛІТИКА, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

✓ **Взаємодія Представництва з міжнародними партнерами, органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями:**

- сприяє реалізації рішень стосовно додержання прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території або переселилися з неї,
- дозволяє більш якісно працювати над питаннями деокупації АР Крим та звертати увагу іноземних партнерів під час проведення зустрічей на тимчасову окупацію Криму, мілітаризацію Кримського півострову та спонукати міжнародне співтовариство посилювати санкційний тиск на державу-агресора з метою припинення Росією порушень прав людини у тимчасово окупованому Криму та звільнення незаконно утримуваних громадян України та відновлення територіальної цілісності України у міжнародно-визнаних кордонах.

✓ **Надання Першим заступником Ізетом Гдановим інтерв'ю та коментарів обласним, кримським та загальнодержавним засобам масової інформації**

- привертає увагу більш широкого кола громадян, громадськості, органів влади до існуючих проблем із реалізацією поставлених завдань стосовно ситуації на ТОТ України в Криму, обшуків та затримань, щодо реалізації виборчого права громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України в АР Крим, умов реєстрації таких громадян для участі у ЗНО 2019 року, режиму перетину КПВВ на адмінмежі з тимчасово окупованим півостровом.

✓ **Проведена інформаційна кампанія Представництвом на офіційному сайті та в соціальних мережах щодо:**

- участі кримчан у виборах Президента України 31.03.2019, необхідності зміни ними тимчасового місця голосування без зміни виборчої адреси;
- політики чинного Президента України щодо Криму;
- введення нових санкцій проти фізичних та юридичних осіб РФ;
- підтримки міжнародною спільнотою територіальної цілісності України та невизнання спроби анексії півострова Росією.

Це сприяло покращенню інформаційної відкритості Представництва, зростанню обізнаності громадян щодо суспільно-політичних подій пов'язаних з ТОТ АР Крим як на міжнародному так і на загальнодержавному (Україна) та місцевому (АР Крим) рівнях, дозволило більш ефективно спілкуватись з громадянами з цих питань.

✓ **Відсутність з 07 грудня 2018 р., Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим унеможлиблює:**

- видання розпоряджень Постійного Представника, які відповідно до статті 13 Закону України «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим» у межах своїх повноважень видає Постійний Представник;
- обмежує можливість виконання вимог законодавства про працю та про держслужбу відносно особи, яка займає посаду Керівника апарату Представництва, суб'єктом призначення для якої є Постійний Представник, зокрема щодо направлення у службове відрядження, оформлення будь-якого виду відпустки, встановлення стимулюючих виплат та премії за особистий внесок в загальний результат роботи

державного органу, присвоєння чергового рангу державного службовця, встановлення надбавки за вислугу років на державній службі тощо;

- укладання договорів на відшкодування комунальних витрат та витрат для забезпечення сталої роботи Представництва.

Постановою КМУ від 06.02.2019 року №102, внесені зміни до постанови КМУ від 18.01.2017 р. № 15 “Питання оплати праці працівників державних органів”, у т.ч. в частині підвищення посадових окладів державним службовцям починаючи з 01.01.2019 року. *Але у зв'язку з тим, що по теперішній час, посада Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим залишається вакантною та не призначено виконуючого обов'язки за цією посадою, відсутня можливість введення в дію нового штатного розпису.*

Відповідно, заробітна плата працюючим з січня 2019 року нараховується за посадовими окладами, які були затверджені штатним розписом станом на 04 жовтня 2018 року.

✓ **Вступна кампанія до закладів вищої освіти у 2019 році. Проблеми, які встають перед громадянами з ТОТ України в Криму:**

Довідково: кожен рік в Криму в школах навчаються приблизно 200 тис. школярів, 12 тисяч з яких є випускниками шкіл.

В 2014 році у ВНЗ Криму (із Севастополем включно) навчалося 67 тисяч студентів, з яких більше 15 тисяч студентів перевелися протягом 2014-2015 років на навчання у ВНЗ материкової України.

За роки окупації в Україні пройшло вже чотири вступні кампанії, проте кількість вступників із Криму залишається **мізерною**.

Проблеми, які встають перед громадянами з ТОТ України в Криму:

– ***відсутність знань з української мови/літератури, історії України.***

За п'ять років збільшується кількість школярів, в яких відсутні базові знання з українознавчих предметів, які вони отримали до 2014 року. Дистанційне навчання в українських школах не має якісного контенту (відео, аудіо), сучасних якісних безкоштовних платформ он-лайн навчання.

– ***складність перетину адмінмежі.***

– ***відсутність документів державного зразка.*** (українського паспорта, свідоцтва про закінчення 9 класів). Зокрема такими проблемами є отримання ІД картки без прописки, приписного свідоцтва з військомату без наявної приписки тощо

Крім того ці три пункти є також великим психологічним та матеріальним бар'єром для абітурієнтів та їх батьків.

У 2016 році під час вступної кампанії працювало 12 освітніх центрів “Крим-Україна” на базі уповноважених закладів вищої освіти (міста: Дніпро, Запоріжжя, Київ, Львів, Миколаїв, Харків, Херсон). У 2017 та 2018 роках працювало 35 ОЦ “Крим-Україна” на базі уповноважених закладів вищої освіти (міста: Бердянськ, Дніпро, Запоріжжя, Ізмаїл, Київ, Львів, Мелітополь, Миколаїв, Одеса, Первомайськ, Харків, Херсон).

Для вступників з Криму в українських вишах передбачена квота у 20% на місця державного замовлення. В 2016 році – 1000 місць, в 2017 році бюджетна квота на

отримання вищої освіти абітурієнтам з Криму становила 2500 місця. В 2018 році ця цифра складала – 2600 місць.

За даними Міністерства освіти та науки України за 3 роки роботи освітніх центрів “Крим-Україна” кількість вступників у 2016 році було 153 кримчанина, у 2017 їх було 204, а в 2018 – 227 осіб. Як бачимо кількість кримчан, які вступають до ЗВО материкової частини України **залишається мізерною**.

За консультацією в 2018 році до центрів «Крим-Україна» звернулося майже 800 осіб.

Найбільше студентів навчається в Таврійському національному університеті ім. Вернадського (100), Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана (31), Львівському політехнічному університеті (24).

Вступ через освітні центри здійснюється за спрощеною процедурою. Вона передбачає вступ без ЗНО - абітурієнти складають 2 іспити державної підсумкової атестації з української мови та історії України, а також один вступний іспит (або творчий конкурс).

У наказах про зарахування прізвища вступників з окупованих територій обов'язково шифруються.

Скористатися спрощеною процедурою можуть вступники з Криму, які мають український документ про освіту, не мають українського документа про освіту, проходили ЗНО і мають відповідні сертифікати 2017, 2018, 2019 року, не проходили ЗНО. **Водночас варто відзначити, що вступити за спрощеною процедурою можна в ті заклади вищої освіти, на базі яких працюють освітні центри.**

У 2018 році в Україні проведено масштабну інформаційну кампанію, яка мала б привернути увагу більшої частини кримчан до перспектив, які надає навчання в українських ВНЗ. Було підготовлено багато інфографік, відео та аудіо матеріалів, дорожніх карт, встановлення білбордів на адмінмежі з Кримом, тощо.

Але кількість вступників з Криму різко не збільшилась. Це говорить про недостатність ресурсів залучених до вирішення проблеми. Протягом вступної кампанії 2018 року підіймалось неодноразово питання надати рекламним відео матеріалам закладів вищої освіти, визначених програмою «Крим-Україна» стосовно вступу до вищів статус «соціальна реклама» для можливого транслявання на провідних українських телеканалах та внесення змін до чинного законодавства стосовно запровадження квот на соціальну рекламу при видачі відповідних дозволів телеканалам і радіостанціям. **Але питання й досі не вирішено.**

Для залучення в 2019 році як можна більшої кількості вступників з ТОТ України в Криму до українських університетів, коледжів та закладів ПТО необхідно продовжити проведення масштабної інформаційної кампанії. Слід терміново розгорнути кампанію із залученням всіх інформаційних каналів, в тому числі соціальних мереж, «сарафанного радіо», розміщення рекламних матеріалів в транспорті та інших шляхів для поширення інформації щодо можливостей вступу до українських ВНЗ дітей з тимчасово окупованого Криму через Освітні центри «Крим – Україна».

Представництво в межах своїх повноважень з підготовки до **вступної кампанії 2019 в рамках програми «Крим-Україна»**, спільно з МОН та МОЗ України вирішує питання щодо включення до загального переліку визначених вузів Запорізького державного та Одеського національного медичного університету,

виділення відповідних квот на навчання для громадян України, які проживають на ТОТ України в АР Крим.

Налагоджено співпрацю з закладами вищої освіти України щодо здійснення інформаційної кампанії щодо вступу за спрощеною процедурою.

Планується проведення ряду заходів щодо питань вступної кампанії 2019 року спільно з визначеними програмою «Крим-Україна» університетами, органами державної влади, влади, громадськістю, тощо.

✓ **Щодо підписання українською стороною Протоколу з розподілу квот на вилов риби в рамках діючої Угоди між Державним комітетом України з рибного господарства і рибної промисловості та Комітетом Російської Федерації з рибальства з питань рибальства в Азовському морі 1993 р.:**

– фактично ХХХ сесія Комісія не відбулася, а Протокол не міг бути підписаним оскільки питання порядку денного не були розглянуті у визначений Положенням про Російсько-Українську Комісію з питань рибальства в Азовському морі від 25 грудня 1993 р. спосіб;

– в протоколі відсутня позиція української сторони про незаконність видачі дозволів на добування водних біоресурсів в акваторії Азовського моря суб'єктам рибного промислу, розташованих на ТОТ України АР Крим за російським квотами. Відповідно, підписання протоколу є фактичним визнанням правомірності користування кримськими суб'єктами промислового рибальства російськими квотами, що, в свою чергу, може бути використано як визнання зміни статусу Кримського півострова;

– щодо підстав масового проведення перевірок і затримань риболовецьких суден під прапором України в акваторії Азовського моря та Керченської протоки, російською стороною не вказано підстави затримань та масових перевірок, а лише «проінформовано» про 14 таких перевірок, що взагалі не відповідає дійсності, а в свою чергу, від української сторони вимагалось «роз'яснення» щодо начебто виявлених 21 вересня 2018 року Прикордонним управлінням ФСБ Росії по Краснодарському краю «порушень допущених екіпажем українського рибальського судна МРБ ЯЗП №1029М».

– спростування українською стороною цих звинувачень у Протоколі відсутні, як відсутні і роз'яснення щодо правомірності затримання рибальського судна СЧС «Норд».

Підписання Протоколу сприяє посиленню впливу держави-агресора в Азовському морі та в Керченській протоці, завдає шкоди національним інтересам й суверенітету України та негативно впливає на процеси деокупації Кримського півострову.

✓ **Щодо посилення санкційної політики:**

Представництвом, з метою участі у засіданні 1 квітня 2019р. Першого заступника Постійного Представника Президента України в АР Крим Ізета Гданова як члена Міжвідомчої робочої групи з розгляду проблемних питань щодо вдосконалення законодавства в сфері застосування, реалізації і моніторингу спеціальних обмежувальних заходів (санкцій), розроблено, на підставі практичної участі в даній проблематиці, а саме в реалізації застосування у м. Херсон санкцій, стосовно російським судна «Механік Погодін» пропозиції щодо:

- створення міжвідомчого колегіального органу зі спеціальним статусом та розширення суб'єктів ініціювання застосування;
- реалізації і моніторингу спеціальних обмежувальних заходів;
- проведення правоохоронними органами протягом конкретного встановленого строку комплексу перевірочних заходів для застосування санкцій та створення і ведення санкційного реєстру;
- визначення чіткого механізму реалізації введених спеціальних обмежувальних заходів та запровадження моніторингу ефективності застосованих санкцій.

**Перший заступник Постійного
Представника Президента України
в Автономній Республіці Крим**

І.Гданов

